

Financování projektů obce Horní Lideč bankovními úvěry

Anna Slánská

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna Slánská**
Osobní číslo: **M120282**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Financování projektů obce Horní Lideč
bankovními úvěry**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů a zpracujte teoretické poznatky týkající se financování obcí z cizích zdrojů.

II. Praktická část

- Popište úvěrovou historii vybrané obce.
- Provedte analýzu podmínek poskytování úvěrů vybraných bank.
- Na základě analýzy doporučte vhodnou formu úvěru vybrané obci.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BELÁS, Jaroslav. Management komerčních bank, bankových obchodů a operací. 1. vyd. Žilina: GEORG, 2010, 471 s. ISBN 978-80-89401-18-5.
KRAFTOVÁ, Ivana. Finanční analýza municipální firmy. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
WOKOUN, René. Strukturální fondy a obce I. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006, 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Blanka Kameníková, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **17. června 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **12. srpna 2013**

Ve Zlíně dne 17. června 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, 7. 8. 2013

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Nosným tématem bakalářské práce je zadluženost obecních rozpočtů s důrazem na financování investičních záměrů obcí bankovními úvěry. Teoretická část se zabývá postavením obce v systému státní moci a tím související fiskální decentralizací a rozpočtem. Následně jsou uvedeny možnosti financování rozvoje obce s důrazem na bankovní úvěry. V souvislosti s úvěrovým rizikem je zmíněn rating obcí. Teoretická část práce je zakončena regulací a monitoringem zadluženosti obcí ze strany státu a věnuje se také hodnocení zadluženosti pomocí ukazatelů finanční analýzy. Praktická část aplikuje poznatky teoretické části na případu obce Horní Lideč. Je zhodnocena její úvěrová historie a navrhnout konkrétní bankovní úvěr k financování aktuálních potřeb rozvoje obce.

Klíčová slova: obec, rozpočet, financování, bankovní úvěr, zadluženost, dotace z EU, finanční analýza

ABSTRACT

The main aim of this bachelor's thesis is indebtedness of municipal budgets that is caused especially by funding of investments by bank loans. The first part is theoretical and is focused on position of municipalities in state hierarchy which is in direct connection with fiscal decentralization and budget. There is information about another possibility of funding with emphasis on bank loans as the most widespread way of financing, too. Nevertheless, it is necessary to mention credit risk and rating of economy situation of applicant. Finally, there are few notes about regulation of municipal debt in the Czech Republic by Ministry of Finance and calculation of indicators of indebtedness in financial analysis. The theoretical knowledge is used in the analytical part in case of municipality Horní Lideč. I have made a short financial analysis with focus on indebtedness and chose the best option for funding development of the municipality.

Keywords: Municipality, Budget, Funding, Bank Loan, Indebtedness, Grants from European Union, Financial Analysis

Úvodem bych ráda vyjádřila své poděkování vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Blance Kameníkové, Ph.D. za odborné rady a připomínky, dále pracovníkům Obecního úřadu v Horní Lidči za vstřícné jednání a ochotu při poskytování požadovaných informací a také rodině a blízkým za trpělivost a podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 POJETÍ OBCE	13
1.1.1 Samospráva	14
1.2 FISKÁLNÍ FEDERALISMUS.....	15
2 ROZPOČET OBCE	16
2.1 PRINCIPY A ZÁSADY OBECNÍHO ROZPOČTU.....	16
2.2 ROZPOČTOVÝ PROCES	17
2.3 STRUKTURA ROZPOČTU	18
2.3.1 Rozpočtová skladba	19
2.4 PŘÍJMY OBECNÍHO ROZPOČTU.....	19
2.4.1 Daňové příjmy.....	20
2.4.2 Transfery a dotace	20
2.4.3 Nedaňové příjmy	20
2.4.4 Úvěry.....	21
2.5 VÝDAJE OBECNÍHO ROZPOČTU	21
2.5.1 Zajišťování veřejných statků rozpočtovými výdaji.....	22
2.5.2 Veřejné zakázky	22
2.5.2.1 Veřejné zakázky malého rozsahu.....	23
2.5.3 Hodnocení veřejných projektů	23
2.5.3.1 Jednokriteriální nákladově-výstupové metody	23
2.5.3.2 Peněžní hodnocení projektů.....	25
3 FINANCOVÁNÍ ROZVOJE OBCE	26
3.1 NENÁVRATNÉ ZDROJE FINANCOVÁNÍ.....	26
3.1.1 Dotace ze státního rozpočtu	27
3.1.2 Dotace ze státních mimorozpočtových fondů	27
3.1.3 Dotace z fondů Evropské unie	27
3.2 NÁVRATNÉ ZDROJE FINANCOVÁNÍ.....	28
3.2.1.1 Úvěr	29
3.2.1.2 Emise cenných papírů	29
3.2.1.3 Komunální leasing	30
3.2.1.4 Směnka.....	30
4 ÚVĚRY	31
4.1 SPECIFIKA MUNICIPALNÍCH ÚVĚRŮ	31
4.1.1 Přílohy k žádosti o municipální úvěr.....	32
4.2 DRUHY ÚVĚRŮ	32
4.3 RIZIKA BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ	33
4.3.1 Úvěrové riziko.....	34
4.3.2 Rating obcí v ČR.....	35

4.4	INTERNÍ RATING OBCÍ	35
4.4.1	Zdroje ekonomických informací	35
4.4.2	Hodnocení hospodaření obcí	36
4.5	ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚRŮ	36
4.6	ÚROKOVÁ SAZBA	37
4.6.1	PRIBOR	38
4.6.2	Úrokový swap.....	38
4.7	SPLÁCENÍ ÚVĚRŮ.....	38
5	ZADLUŽENOST OBCÍ.....	40
5.1	REGULACE ZADLUŽENOSTI OBCÍ.....	40
5.2	MONITOROVÁNÍ HOSPODAŘENÍ OBCÍ MINISTERSTVEM FINANČÍ	40
5.3	VYBRANÉ UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	41
5.3.1	Míra finanční stability	41
5.3.2	Míra věřitelského rizika	41
5.3.3	Ukazatel dluhové služby	42
5.3.4	Podílové ukazatele finanční soběstačnosti	42
II	PRAKTICKÁ ČÁST	43
6	OBEC HORNÍ LIDEČ	44
6.1	SWOT ANALÝZA.....	44
7	POSOUZENÍ FINANČNÍHO ZDRAVÍ OBCE	46
7.1	STABILITA HOSPODAŘENÍ	46
7.2	UKAZATELE FINANCOVÁNÍ A ZADLUŽENOSTI.....	47
8	ZADLUŽENOST OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	50
8.1	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI OBCÍ V ČR.....	50
9	ÚVĚROVÁ HISTORIE OBCE HORNÍ LIDEČ	52
9.1	VÝCVIKOVÉ STŘEDISKO DOBROVOLNÝCH HASIČŮ.....	52
9.1.1	Výdaje projektu	53
9.1.2	Financování projektu.....	53
9.1.3	Revolvingový úvěr	54
9.1.3.1	Parametry úvěru	54
9.1.3.2	Průběh čerpání a splácení jistiny úvěru.....	54
9.2	ČESKO-SLOVENSKÝ POHYBLIVÝ BETLÉM.....	55
9.2.1	Financování projektu.....	56
9.2.2	Úvěr z programu „Podpora EU“	56
9.2.2.1	Parametry úvěru	57
9.2.2.2	Skutečný průběh čerpání a splácení jistiny úvěru	57
9.3	ROZŠÍŘENÍ SLUŽEB REKREAČNÍHO AREÁLU, VÝSTAVBA BOWLINGU	58
9.3.1	Financování projektu.....	58
9.3.2	Municipální úvěr	58
9.3.2.1	Parametry úvěru	59
9.3.2.2	Průběh čerpání a splácení jistiny úvěru.....	59

9.4	PŘEHLED ZÁVAZKŮ OBCE	59
10	FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍ AKCE BANKOVNÍM ÚVĚREM	61
10.1	PROJEKTY ZATEPLNĚNÍ MŠ HORNÍ LIDEČ A DOMOVA POKOJNÉHO STÁŘÍ	61
10.1.1	Harmonogram projektů	61
10.1.2	Financování projektů	61
10.2	FINANCOVÁNÍ PROJEKTU	62
10.2.1	Problematika veřejných zakázek	63
10.3	NABÍDKY JEDNOTLIVÝCH BANK	63
10.3.1	ČSOB, a.s. a Komerční banka, a.s.	64
10.4	SROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH NABÍDEK	65
10.4.1	Bodové kriteriální hodnocení	65
10.4.2	Nákladovost nabídek	66
10.5	ZVOLENÍ NEJVHODNĚJŠÍ NABÍDKY	67
10.6	PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ HOSPODAŘENÍ OBCE PO PŘIJETÍ ÚVĚRU	68
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	74
	SEZNAM OBRÁZKŮ	75
	SEZNAM TABULEK	76
	SEZNAM PŘÍLOH	78

ÚVOD

Pokles úrokových sazeb na mezibankovním peněžním trhu vždy způsobí snížení ceny depozit. Banky tak mohou v rámci svých aktivních obchodů klientům nabízet úvěry za velmi výhodných podmínek, což způsobuje zvýšení poptávky po úvěrových obchodech především v sektoru retailu, který stále tvoří největší podíl dlužníků. Následuje podnikatelský a veřejný sektor. Podniky v takto příznivé době zváží, zda je výhodnější využít cizí či vlastní kapitál. Veřejný sektor je však dotčen rozdílným režimem financování a hospodaření. Obecně platí, že úvěry institucím veřejného sektoru patří mezi nejméně rizikové, neboť je zde jistota každoročně se opakujících příjmů (především daňových). Zároveň jsou však méně výnosnými, neboť banka podstupuje nízké úvěrové riziko. Úvěry veřejnému sektoru tvořily v roce 2012 pouhá 3 % všech bankovních úvěrových obchodů. S ohledem na diverzifikaci úvěrového rizika by banky do svého portfolia měly municipální úvěry zahrnout. Zadluženost obcí každoročně vzrůstá. Ve většině případů se však nejedná o neuvážená rozhodnutí obecních zastupitelstev, ale o dobře promyšlený způsob financování větších investičních projektů. Ty bývají často financovány dotacemi, které jsou vypláceny ex post, a bankovní úvěry se tak jeví jako nejvhodnější zdroj peněžních prostředků překlenutí období před obdržením dotace.

Tato práce se ve své teoretické části zabývá pozicí obcí v systému státní moci, která předurčuje míru fiskálního decentralismu a tedy i financování chodu obce. Poté jsou uvedeny informace o územních rozpočtech, což jsou nejdůležitější dokumenty podávající přehled o peněžních tocích v obci. Tím se dostáváme k možnostem financování obecních záměrů s důrazem na bankovní úvěry. Při úvěrových obchodech podstupuje banka úvěrové riziko, jemuž lze předejít objektivním ratingem. Závěr teoretické části se zabývá zadlužeností obecních rozpočtů, její kontrolou a regulací a také základními ukazateli zadluženosti.

Praktická část navazuje na část teoretickou, neboť aplikuje teoretické poznatky na příkladu obce Horní Lideč. Je posouzeno její finanční zdraví s důrazem na zatížení dalším úvěrem, zhodnocena úvěrová historie obce v návaznosti na čerpání dotací ze strukturálních fondů Evropské unie. V obecnější rovině je zhodnocena i zadluženost obecních rozpočtů na území České republiky od roku 2001. Stěžejním bodem praktické části je provedení analýzy podmínek bank a zvolení nejvhodnější nabídky úvěru na projekt Zateplení mateřské školy a Domova pokojného stáří v Horní Lidči s ohledem na požadavky zákona o veřejných zakázkách.

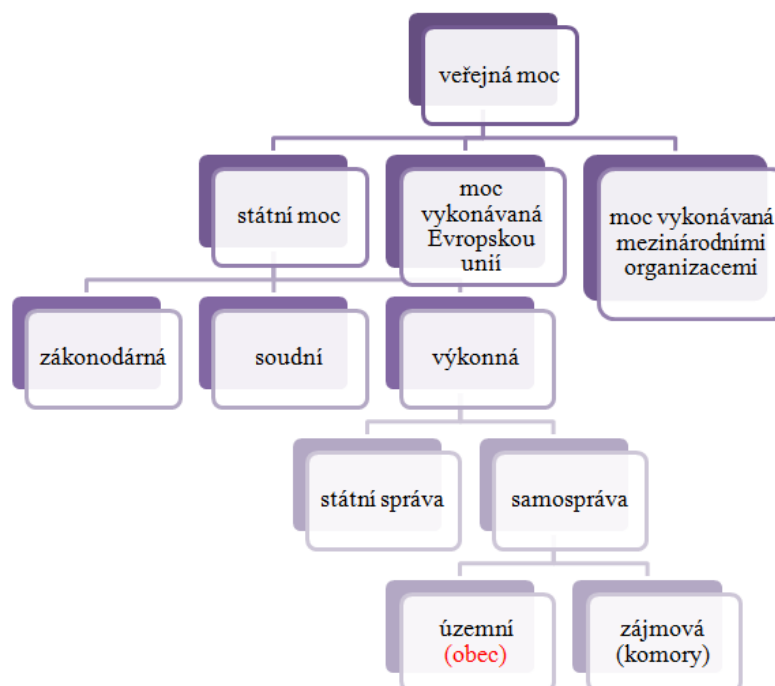
I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJETÍ OBCE

Obce, představující základní stupeň územní samosprávy, vznikaly v průběhu času postupným a přirozeným vývojem. Potřeby lidí sdružit se do společenství občanů na určitém geograficky vymezeném území a spravovat veřejné záležitosti vlastní samosprávou patří mezi charakteristiky každé územní samosprávy. Obce a města jsou souhrnně označovány jako municipalities, z latinského *municipium*, tj. město mající určitou samosprávu. Existuje i vyšší územně samosprávný celek - kraj. Kraj se však od obce liší svou povahou, neboť vznikl uměle, shora, na základě určité právní úpravy z vůle státu. (Peková, 2011, s. 19-20)

Pro pochopení postavení obce jako samosprávného územního celku v systému státní moci je nezbytné uvést některé souvislosti z oblasti státovědy a správní vědy.

S pojmem státní moc bývá zaměňováno označení veřejná moc. Veřejná moc však zahrnuje vedle státní moci i moc vykonávanou orgány EU nebo mezinárodními organizacemi. Samotná státní moc se dělí klasicky do třech nezávislých větví - na moc zákonodárnou, soudní a výkonnou. Výkonnou moc má v kompetenci veřejná správa, která má spravovat veřejné záležitosti ve veřejném zájmu. Jádrem veřejné správy je státní správa, kdy dochází k realizaci veřejné správy přímo státem (např. ministerstva). Další podmnožinou veřejné správy je samospráva, kdy je veřejná správa uskutečňována jinými veřejnoprávními subjekty než státem. (Koudelka, 2007, s. 15-16; Průcha, 2004, s. 9-15)

Obrázek 1 Pozice obce v systému státní moci (Vlastní zpracování
dle Koudelka, 2007, s. 15-16 a Průcha, 2004, s. 9-15)

1.1.1 Samospráva

Samospráva se dělí na zájmovou (např. profesní komory, akademická samospráva vysokých škol) a územní (základním samosprávným územním celkem je obec a vyšším územně samosprávným celkem je kraj).

Na obec dopadají dva významné principy související se samostatnou a přenesenou působností obce a kontrolou ve veřejné správě. (Provazníková, 2009, s. 27-29)

1. **Princip dekoncentrace** vysvětluje Koudelka (2007, s. 17-18) jako vztah ústředního státního orgánu, který vykonává celou působnost v určitém odvětví na celém území státu a dekoncentrovaného úřadu, který je plně závislý na centru. Typickým příkladem je Ministerstvo financí, kterému jsou podřízeny finanční úřady, či úřady práce ve vztahu k Ministerstvu práce a sociálních věcí. Provazníková (2009, s. 28) dodává, že se tento princip uplatňuje u přenesené působnosti obce.
2. **Decentralizací** se podle Koudelky (2007, s. 17-18) rozumí přesun výkonu státní správy na samosprávné veřejnoprávní korporace. Obec tak působí jako orgán státní správy. Vhodným příkladem decentralizace státní moci je kompetence obcí zřizovat a spravovat předškolní zařízení a základní školy. Lze konstatovat, že decentralizace státní moci je nutností z důvodu operativnějšího řízení. Podle Provazníkové (2009, s. 28) se tento princip týká samostatné působnosti obce.

Disponuje-li obec kompetencemi v oblasti státní správy nad rámec přenesené působnosti náležející ostatním obcím, jedná se o obec s pověřeným obecním úřadem nebo obec s rozšířenou působností. (Peková a kol., 2005, s. 107)

Do oblasti samostatné působnosti obce spadá kupříkladu hospodaření obce, rozpočet a závěrečný účet obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, místní poplatky, zřízení obecní policie, program rozvoje územního obvodu obce, aj. V přenesené působnosti obce vydávají nařízení, rozhodují o místních a účelových komunikacích, projednávají přestupky, atd. (Provazníková, 2009, s. 30-31)

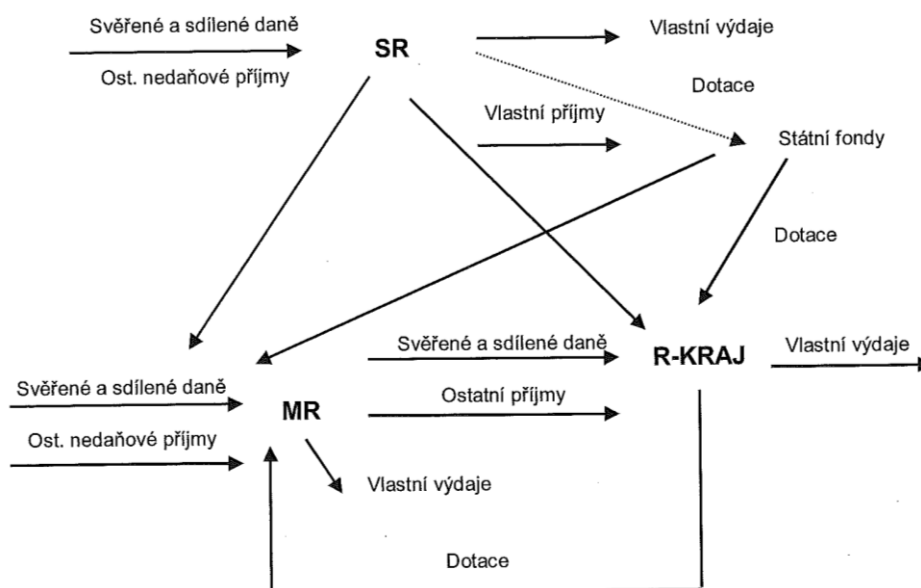
Břeň (2008) popisuje podobu dozoru nad obcemi po tzv. dozorové novele (zákon č. 234/2006 Sb.) následovně: „*Dozor nad výkonem samostatné působnosti obcí je vykonáván v plném rozsahu Ministerstvem vnitra, dozor nad výkonem přenesené působnosti je svěřen výlučně krajským úřadům.*“

1.2 Fiskální federalismus

Teorie fiskálního federalismu spadá do oblasti veřejných financí a zabývá se efektivní alokací finančních prostředků v soustavě veřejných rozpočtů. Alokační funkce je jednou z funkcí veřejných financí a souvisí se zabezpečováním veřejných statků ve veřejném sektoru. Teorie fiskálního federalismu zkoumá možnosti využití všech funkcí veřejných financí jednotlivými vládními úrovněmi, čili míru decentralizace. V praxi se užívá při rozdělování finančních prostředků do veřejných rozpočtů, tedy přiřazení příjmů a výdajů v rámci rozpočtové soustavy. Obecně se přenášení pravomocí na nižší stupně vlády nazývá fiskální decentralizace. (Peková, 2011, s. 86-91, 152; Hamerníková a kol., 2010, s. 189)

Provazníková (2009, s. 42-43) rozlišuje tři modely fiskálního federalismu:

- **centralizovaný** - daně jsou centralizovány v jediném ústředí a prostřednictvím dotací jsou přerozdělovány nižším vládním úrovním, jež mají minimální soběstačnost;
- **decentralizovaný** - předpokládá úplnou finanční samostatnost jednotlivých rozpočtů z daňového výnosu, v rozpočtové soustavě neexistují přerozdělovací procesy;
- **kombinovaný** - obsahuje prvky obou předchozích modelů, v současné době existuje v České republice, kdy rozpočet obce i kraje disponuje decentralizovanými daňovými příjmy i dotacemi ze státního rozpočtu, v případě obce i z krajského rozpočtu.

Obrázek 2 Model kombinovaného fiskálního federalismu
v podmínkách ČR (Provazníková, 2009, s. 43)

2 ROZPOČET OBCE

V kapitole 1.1.1 bylo vymezeno postavení obce v systému státní moci. V následujícím textu bude nadále užíván pojem obec, jako konkrétní prvek územní samosprávy, neboť tato bakalářská práce pojednává o obcích a nezabývá se kraji, které jsou druhým, vyšším prvkem územní samosprávy.

Pro úspěšné fungování obce v oblasti samostatné i přenesené působnosti musí být naplněny předpoklady legislativní (existence platných právních norem, které obci zajistí legitimní výkon jejích funkcí) a ekonomické (vlastnictví majetku, sestavování rozpočtu, aj.). (Peková, 2004, s. 20-21)

Obecní rozpočet je vedle rozpočtů krajů, regionálních rad regionů soudržnosti a dobrovolných svazků obcí nástrojem realizace místních financí. Každý veřejný rozpočet je financován nenávratným, neekvivalentním a nedobrovolným způsobem. (Hamerníková a kol., 2010, s. 165, 213; Provazníková, 2009, s. 57)

Při sestavování obecního rozpočtu se obec musí řídit platnými zákonnými předpisy - zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, dále zákonem č. 250/2000 Sb., o územních rozpočtech, zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní a v neposlední řadě i zákonem č. 218/2000 Sb. obsahující některá obecná ustanovení pro celou rozpočtovou soustavu. Vedle povinnosti obcí sestavovat rozpočet mají možnost sestavit střednědobý finanční plán - rozpočtový výhled. Jedná se o pomocný nástroj obce, který má pomoci naplánovat hospodaření v horizontu 3-5 let. Obsahuje přehled o příjmech a výdajích, dlouhodobých závazcích a pohledávkách a finančních zdrojích pro plánované investiční záměry. (Marková, 2000, s. 68-69)

2.1 Principy a zásady obecního rozpočtu

Rozpočet obce je sestavován a schvalován každý rok. Pokud zastupitelstvo rozpočet neschválí před započítáním rozpočtového období, hospodaří obec dle rozpočtového provizoria. To se odvíjí buď od předchozího období, nebo podle plánovaného rozpočtu. Jelikož je rozpočet finančním plánem obce, nejsou žádoucí výrazné odchylky. Rozpočet má být odrazem reálných příjmů a výdajů. Úplnosti a jednotnosti rozpočtu všech obcí je dosaženo užíváním závazné rozpočtové skladby, která představuje předpis pro jednotné povinné třídění peněžních operací veřejných rozpočtů. Dalšími ze zásad je dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu,

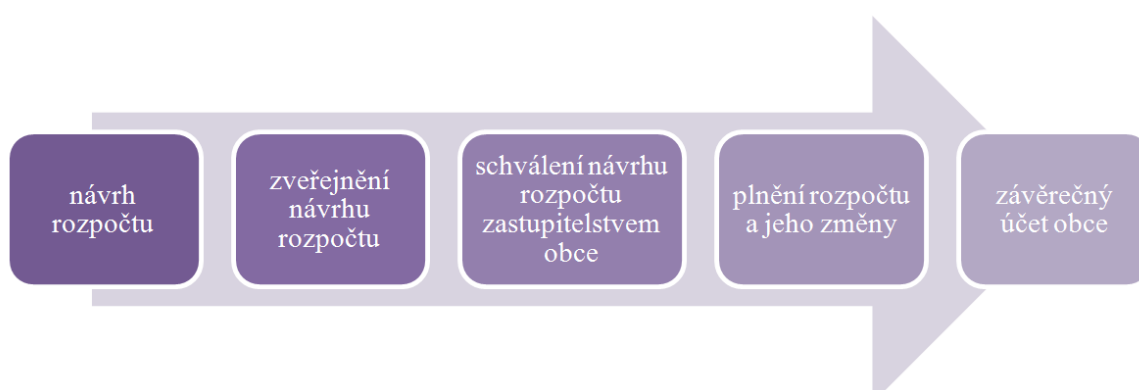

publicita (zveřejnění rozpočtu), zásada přednosti výdajů před příjmy (reprezentuje myšlenku, že výdaje napomáhají ekonomickému růstu a až poté je nutné zajistit příjmy) a zásada efektivnosti a hospodárnosti související s principem 3E, kterým by mělo být podmíněno nakládání se všemi veřejnými zdroji a jež má oporu i v legislativě. (Hamerníková a kol., 2010, s. 167-169; Peková, 2011, s. 213)

Principem 3E se zabývá Ochrana (2011, s. 68-71), který jej vysvětluje jako potřebu efektivního, hospodárného a účelného¹ nakládání se zdroji. Důležitost tohoto principu dokládá jeho výskyt v obsahu příslušné legislativy.

2.2 Rozpočtový proces

I přestože se obecní rozpočet sestavuje na jeden kalendářní rok, samotný rozpočtový proces trvá 1,5 až 2 roky. V jeho jednotlivých fázích dochází k sestavení návrhu rozpočtu odpovědným výkonným orgánem a po jeho zveřejnění je schválen obecním zastupitelstvem. Během daného rozpočtového období probíhá jeho plnění. Případné změny musí vždy odsouhlasit zastupitelstvo. Průběžnou kontrolu provádí zastupitelstvo i výkonné orgány. Po uplynutí rozpočtového období se sestavuje přehled o skutečném vývoji plnění rozpočtu. (Peková, 2011, s. 212-213; Provažníková, 2009, s. 70)

Obrázek 3 Fáze rozpočtového procesu (Vlastní zpracování dle Provažníková, 2009, s. 72)

¹ Označení 3E pochází z anglického označení efficiency (efektivnost), economy (hospodárnost) a effectiveness (účelnost).

Kontrolou hospodaření, nakládání s obecním majetkem či průběžnou kontrolu plnění rozpočtu se zabývá finanční výbor. Je to kolektivní orgán, který je povinně volen zastupitelstvem obce. (Koudelka, 2007, s. 201)

2.3 Struktura rozpočtu

Obecní rozpočet se skládá ze dvou částí - běžného a kapitálového rozpočtu. Běžný rozpočet, neboli provozní, obsahuje příjmy a výdaje, které se každoročně opakují a které slouží k celoročnímu zajištění služeb svým občanům. Kapitálový rozpočet odráží příjmy a výdaje se splatností delší jak jeden rok, tedy výdaje týkající se investičních akcí a příjmy představující způsob jejich financování. (Hamerníková a kol., 2010, s. 213-214)

Jednotlivé položky místního rozpočtu jsou znázorněny v tabulce níže, přičemž různí autoři je mohou zařazovat různě. Např. Peková (2004, s. 281), zahrnuje zisky z komunálních podniků pod příjmy nedaňové, zatímco Hamerníková a kol. (2010, s. 214) považuje zisky z komunálních podniků za samostatnou položku. Nicméně pokaždé jsou ve struktuře rozpočtu obsaženy všechny náležité položky.

Místní rozpočet	Běžný rozpočet	
	Příjmy	Výdaje
	Daňové (sdílené, svěřené, místní daně)	Veřejný pořádek (policie, hasiči)
	Nedaňové (poplatky za služby, místní správní poplatky, dary, příjmy z pronájmu)	Veřejné služby (místní správa, zdravotnictví, vzdělání, sociální péče, atd.)
	Přijaté dotace	Vyplacené dotace
	Zisk komunálních podniků	Ztráta komunálních podniků
	Ostatní	Ostatní
	Kapitálový rozpočet	
	Příjmy	Výdaje
	Z prodeje majetku (movitého, nemovitého, kapitálového)	Investice na (hmotný a nehmotný majetek, nemovitosti, kapitál)
	Přijaté dotace	Vyplacené dotace
	Přijaté splátky dluhů a půjček	Splátky dluhů, poskytnuté půjčky
	Přebytek běžného rozpočtu	Deficit běžného rozpočtu

Tabulka 1 Položky místního rozpočtu (Dle Hamerníková a kol., 2010, s. 214)

2.3.1 Rozpočtová skladba

K podrobnému a zároveň jednotnému členění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů slouží rozpočtová skladba. Díky ní jsou příjmy a výdaje systematicky zařazeny a lze je snáze analyzovat a srovnávat ať už v čase nebo prostorově (např. mezi jednotlivými obcemi). Rozpočtová skladba je založena na „cash“ principu, sleduje pouze peněžní pohyby na bankovním účtu. Rozpočtová skladba je determinována zásadou jednotnosti a závaznosti. To znamená, že každý údaj rozpočtu má své jednoznačně identifikovatelné místo, čehož je dosaženo označením položky čtyřmístným číselným kódem. (Peková, 2004, s. 225-226)

O rozpočtové skladbě pojednává vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. v aktuálním znění. Pro letošní rok 2013 je nutné se řídit rozpočtovou skladbou uvedené v Příloze ke zmíněné vyhlášce, jež nabyla účinnosti 1. ledna 2013. (MF ČR, ©2013)

Položky se v rozpočtové skladbě třídí různými způsoby, jak uvádí Peková a kol. (2005, s. 212-217) a Provazníková (2009, s. 113-118):

- **kapitolní třídění** - vztahuje se ke státnímu rozpočtu a vyjadřuje odpovědnost správců kapitol, ministerstev, za rozpočtové prostředky;
- **konsolidační třídění** - vylučuje duplicity na základě interních transferů;
- **odvětvové třídění** - bere ohled na účel, na nějž jsou prostředky veřejných rozpočtů vynakládány (zemědělství a lesní hospodářství, služby pro obyvatelstvo);
- **druhovému třídění** - nejběžnější, třídí operace do tří základních okruhů - příjmy (třída 1-4), výdaje (třída 5-6) a financování (třída 8).

2.4 Příjmy obecního rozpočtu

Rámcově lze příjmy obecního rozpočtu vymezit jako čtyři skupiny příjmů - daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy a úvěry (splátky). První tři zmíněné skupiny plynou do rozpočtu na základě nedobrovolnosti, neekvivalence a nenávratnosti. Z toho důvodu bývají označovány jako nenávratné příjmy. Úvěry jsou příjmy návratnými. Obec může také provozovat hospodářskou činnost, a to v oblastech, na něž vlastní živnostenská oprávnění. Podnikání obce není povinností nýbrž možností a celkově zvyšuje prestiž a odpovědnost obce za hospodaření. Zisky z hospodářské činnosti se nezahrnují do rozpočtových příjmů. (Provazníková, 2009, s. 79)

2.4.1 Daňové příjmy

Peková (2004, s. 253-254) značí daňové příjmy jako nejvýznamnější skupinu běžných příjmů obce. Jedná se o příjmy ze svěřených daní (celý výnos plyne do rozpočtu obcí, např. daň z nemovitostí), ze sdílených daní (část si ponechá ústřední rozpočet a část putuje obcím, např. daň z příjmu fyzických osob) a z místních daní, u nichž jsou všechny náležitosti daně plně v kompetenci obcí.

Marková (2000, s. 83) považuje za daňové příjmy i místní poplatky, které jsou projevem místních daní. Mimo to, že se jedná o příjem obecního rozpočtu, mají i funkci regulační a ochrannou.

Binek a kol. (2007) taxativně vyjmenovává místní poplatky, jež mají obce v současné době v kompetenci. Jedná se o poplatek ze psů, poplatek za ubytovací kapacity, poplatek za povolení vjezdu motorových vozidel do vybraných částí obce, apod. Aktuálně diskutovaný poplatek z provozu hracích přístrojů byl jako místní poplatek zrušen v roce 2011 novelou zákona České národní rady č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

2.4.2 Transfery a dotace

V rámci daňových příjmů jsou obcím přerozdělovány nedostatečné peněžní zdroje, neboť si stát ponechává příjmy z daní o velké daňové základně. Trendem jsou však zvyšující se výdaje obcí, které nedostačující daňové příjmy nedokážou pokrýt. Tento jev, kdy výdaje obcí rostou rychleji než jejich daňové příjmy, se označuje jako dynamická nerovnováha. Aby byla tato nerovnováha eliminována, poskytuje stát nižším vládním úrovním transfery a dotace. Slovo dotace se významově jen minimálně liší od slova transfer. Pro potřeby této práce bude nadále užíváno přívětivějšího označení dotace. Dotace se typicky dělí na účelové a neúčelové. Oba typy dotací mohou být užity k financování běžných i kapitálových výdajů. Pokud obec k dotaci přidá i vlastní peněžní prostředky, jedná se o dotaci otevřenou, pokud je dotace výhradním zdrojem peněžních prostředků, jedná se o dotaci uzavřenou. (Provazníková, 2009, s. 89-92)

2.4.3 Nedaňové příjmy

Za příjmy nedaňového charakteru se považují především příjmy plynoucí z hospodaření obce. Dále může mít obec podíl na zisku podniků, které zřizuje. Významnou kapitolou

nedaňových příjmů jsou příjmy plynoucí z prodeje a pronájmu obecního majetku, typicky pozemků a nemovitostí. Obec však musí dobře zvážit, zda je výhodnější alternativou (i z dlouhodobého hlediska) prodej či pronájem. Další příjmy mohou obci plynout z investic (např. obchodování s cennými papíry, zřízení termínovaného vkladu, nákup státních pokladničních poukázek, atd.), uživatelských poplatků, pokut (pokuty za znečištění životního prostředí, za neoprávněné uložení odpadů, aj.), darů nebo se může jednat o výnosy z veřejných sbírek. Za nedaňové příjmy se považují převedené příjmy z mimorozpočtových účelových fondů (slouží k financování bydlení, opravám památek, aj.). (Marková, 2000, s. 98-101; Peková, 2004, s. 281-289)

2.4.4 Úvěry

Problematika financování obcí z cizích zdrojů je podrobněji rozpracována v kapitole 3 (Financování obce). Pro úplnost je však vhodné uvést některé základní informace.

Obec může využívat tzv. návratné finanční výpomoci v případech schodku rozpočtu nebo aktuálně při předfinancování investičních akcí. Jednat se může o úvěry, příjmy z emise komunálních dluhopisů nebo půjčky od jiných subjektů. (Peková a kol., 2005, s. 243)

2.5 Výdaje obecního rozpočtu

Výdaje mají povahu běžných nebo kapitálových výdajů. Běžnými výdaji se financují běžné potřeby (náklady na opravu a údržbu, mzdové náklady, splácení úroků z úvěrů, aj.), zatímco kapitálové výdaje slouží k financování investičních potřeb obce (investiční výdaje, splácení jistiny půjček a další). (Marková, 2000, s. 121)

Jedním z možných dělení je i na nenávratné a návratné výdaje.

Do nenávratných výdajů se řadí dotace svým neziskovým organizacím, příspěvky nevládním neziskovým organizacím (např. občanským sdružením), sociální výpomoci, dotace soukromým podnikatelům, dary, splátky jistin, splátky úroků, placené daně, výdaje na pokuty, výdaje na finanční investování, a jiné. (Peková, 2011, s. 291-292)

Návratné výdaje tvoří méně významnou část výdajů, kdy obec půjčuje své volné finanční prostředky například jinému subjektu ze soustavy rozpočtů. (Peková, 2011, s. 281)

2.5.1 Zajišťování veřejných statků rozpočtovými výdaji

Na otázku proč jsou výdaje obecního (a jiných veřejných rozpočtů) nezbytné, odpovídá Hamerníková a kol. (2010, s. 51, 57-60) i Peková (2004, s. 337). V důsledku tržního selhání, kdy soukromý sektor nedokáže zabezpečit všechny potřebné statky, je na municipalitě, aby toto tržní selhání na regionální úrovni napravila. Takové statky se nazývají veřejnými a je pro ně typická nedělitelnost, nerivalita a nevylučitelnost ze spotřeby. Jedná se zejména o výdaje na obecní policii zajišťující místní pořádek a bezpečnost, výdaje na veřejné osvětlení, veřejnou zeleň, na výstavbu čističek odpadních vod, aj.

Stiglitz (2000, s. 129-129) vysvětluje základní znaky veřejných statků takto: nerivalitní znamená, že jeden statek může být spotřebováván více uživateli najednou. Díky nevylučitelnosti nelze žádnou osobu vyloučit ze spotřeby na základě např. cenového mechanismu. Soukromé statky se vyznačují právě rivalitou a vylučitelností.

2.5.2 Veřejné zakázky

Při zajišťování veřejných statků jsou alokovány veřejné zdroje. Obec může tyto veřejné statky sama produkovat (interní zajištění), nebo je může nakoupit od soukromého sektoru, (externí zajištění). Kritériem pro rozhodnutí, jakým způsobem veřejný statek zajistit, by mělo být množství veřejných zdrojů potřebných k zajištění daného statku. (Hamerníková a kol., 2010, s. 97)

Veřejná zakázka je institut, který staví na předpokladu, že soukromý sektor dokáže vyprodukovat statky levněji než samotný subjekt veřejného sektoru. Jejím předmětem může být pořízení zboží nebo věci (veřejná zakázka na dodávky), poskytnutí služeb nebo stavební práce. O veřejných zakázkách v České republice pojednává zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (ZVZ). (Hamerníková a kol, 2010, s. 97; Ochrana, 2011, s. 165-166)

Podle předpokládané hodnoty jsou veřejné zakázky v ZVZ klasifikovány:

- **nadlimitní** - limit stanoven v odst. 1 § 12 a §3 ZVZ,
- **podlimitní** - hodnota služeb nebo dodávek minimálně 2 miliony Kč bez DPH, hodnota stavebních prací minimálně 6 milionů Kč bez DPH,
- **malého rozsahu** - hodnota nedosahuje 2 milionů Kč bez DPH u dodávek a služeb nebo 6 milionů Kč bez DPH u stavebních prací. (Ochrana, 2011, s. 168)

Jelikož obsahem praktické části této bakalářské práce bude výběr vhodného úvěru pro konkrétní obec, jehož cena nepřesáhne 2 mil. Kč, bude se následující odstavec zabývat pouze zadáváním veřejných zakázek malého rozsahu.

2.5.2.1 *Veřejné zakázky malého rozsahu*

Postup zadávání zakázek tohoto typu není zákonem upraven. ZVZ však požaduje zachování principů transparentnosti, rovného zadávání a nediskriminace. Nicméně díky absenci určitých povinností může být rozhodování o výběru nejvhodnější varianty zmanipulováno, neboť chybí plnohodnotná hospodářská soutěž, a otvírá se tak cesta lobbingu a korupci. Ministerstvo pro místní rozvoj proto všem potenciálním zadavatelům (obcím, městům, aj.) doporučuje vytvoření vlastní směrnice, upravující procesní stránky zadávání zakázek malého rozsahu. V praxi se postupuje tak, že zadavatel iniciuje poptávkové řízení, v němž se informuje na cenu obvyklou. Proveďte průzkum trhu a zhodnotí nabídky (doporučuje se od tří až pěti potenciálních dodavatelů). Na základě těchto nabídek vybere nejvhodnější možnost. Doporučuje se také všechny související dokumenty uchovávat pro případnou kontrolu po dobu pěti let od uzavření smlouvy. (Transparency International, 2009)

2.5.3 **Hodnocení veřejných projektů**

K posouzení zda veřejný projekt splňuje všechna 3E slouží jednak jednokriteriální nákladově-výstupové metody a jednak metody peněžního hodnocení projektů. Veřejné projekty se mohou hodnotit ex ante („před“), interim (v průběhu) nebo ex post („po“).

2.5.3.1 *Jednokriteriální nákladově-výstupové metody*

U všech těchto metod je stejný druh vstupu (*input*) - náklady na projekt vyjádřené v peněžních jednotkách. Těmito metodami se v české literatuře zabývá Ochrana (2011, s. 84-101).

CMA metoda se zaměřuje na minimalizaci nákladů na vstupu. Z množiny projektů se hledá takový, jenž má nejnižší náklady za současného naplnění očekávaných cílů a užitku.

CBA metoda je známá také jako analýza nákladů (*C*, *costs*) a přínosů (*B*, *benefits*). Existují její dvě varianty. Širší CBA posuzuje všechny *C* a *B* týkající se projektu. Užší CBA bere v úvahu pouze *C* a *B* spjaté přímo s projektem. Pokud bude kupříkladu posuzován projekt výstavby koupaliště, užší CBA se zaměří na náklady na odkup pozemku, výstavbu koupaliště a výnosem budou tržby. Širší CBA se bude snažit vyčíslit negativní dopad projektu

(zvýšená hluchost, negativní vliv na přírodu) a na druhou stranu i společenské přínosy (nová pracovní místa, úspora občanů, že nemusí navštívit koupaliště v druhém městě).

Nejvhodnějším projektem je ten, který splňuje kritérium:

$$(B - C) \max! \quad (2.1)$$

za podmínky

$$B - C \geq 0 \quad (2.2)$$

kde:

B = současná hodnota přínosů (v peněžních jednotkách),

C = současná hodnota nákladů (v peněžních jednotkách).

Při zvážení hlediska času by měl projekt splnit obecné pravidlo:

$$\sum_{t=0}^T \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} > 0 \quad (2.3)$$

kde:

t = dané časové období,

T = konečný časový horizont, kdy projekt završí svou časovou životnost,

B_t = přínos za období t ,

C_t = náklad za období t ,

r = společenská diskontní sazba.

CEA metoda je založena na měření nákladovosti výstupu (*output*). Je nutné stanovit druh výstupu a kvantifikovat jej v nepeněžních jednotkách, např. počet nově vytvořených lůžek v nemocnici. Poté se náklady na projekt rozpočítají na jednotky výstupu, aby byly srovnatelné. (Otrusínová a Kubičková, 2011, s. 122)

Jádrem poslední z metod, **metody CUA**, je zjišťování, zda dodatečný užitek z projektu vyprodukovala dodatečná jednotka nákladů. Přírůstky vstupů a výstupu se hodnotí dle bodovacích stupnic, nejsou vyjádřeny v peněžních jednotkách. (Otrusínová a Kubičková, 2011, s. 122)

2.5.3.2 Peněžní hodnocení projektů

Při peněžním hodnocení projektů je důležitým faktorem čas. Do hodnocení se zahrnuje současná (*PV*) a budoucí (*FV*) hodnota projektu a úroková míra (*r*), která vyjadřuje náklady odložené spotřeby a produktivitu alternativních investic. Čím vyšší je úroková míra, tím nižší je *PV* projektu. Existuje několik metod, které veřejné projekty hodnotí. Tyto metody byly vypracovány pro potřeby privátního sektoru a aplikovány na oblast veřejných financí. Jednou z metod je i **metoda IRR** (metoda výpočtu vnitřního výnosového procenta), která se užívá zejména u velkých investic. Při jejím použití se hledá taková diskontní míra, při níž jsou si rovny náklady na projekt a současná hodnota očekávaných výnosů, což lze vyjádřit i vztahem:

$$C = \sum_{n=1}^T \frac{B_n}{(1+r)^n} \quad (2.4)$$

kdy:

n nabývá hodnot 1, 2, 3, ..., *T*,

C = celkové náklady na projekt,

B_n = výnos *B* v roce *n*,

r = neznámá úroková míra, při níž se náklady na projekt rovnají současné hodnotě peněžních příjmů z uvažovaného projektu,

T = doba životnosti projektu.

Cílem této metody je zjistit výnosnost projektu vyjádřenou vnitřním výnosovým procentem (*r*). Investice se považuje za přijatelnou, pokud je IRR (*r*) větší než požadovaná výnosnost. Čím vyšší je IRR, tím vyšší je návratnost investice. (Ochrana, 2011, s. 128-130)

3 FINANCOVÁNÍ ROZVOJE OBCE

Ne vždy rozpočtové příjmy dokážou zajistit dostatek zdrojů pro rozvoj obce. Zvláště v poslední době se objevuje zvýšená snaha obcí podílet se na příjmech vlastní hospodářskou činností, která je pouze možností, nikoliv povinností obce, nebo hledá další možné zdroje financování svých záměrů.

Jak uvádí NARM (©2009–2013), lze zdroje financování rozčlenit do tří základních skupin.

- a) **vlastní prostředky obecních rozpočtů** - jedná se o prostředky, které obci zbudou po odečtení prostředků vynaložených na základní a nejpotřebnější veřejné statky, kterými je zajištění výkonu samostatné a přenesené působnosti, provoz organizací zřízených obcí (základní školy, mateřské školy) a další. Tyto prostředky tak mohou být dále využity na jiné investiční aktivity.
- b) **prostředky od partnerů rozvoje v obci** - jedná se o doplňkový zdroj finančních prostředků plynoucí ze spolupráce s místním podnikem (např. finanční výpomoc při výstavbě bytů, údržbě komunikace), kdy má z dané činnosti prospěch obec i soukromý podnik, s neziskovými spolky a sdruženími, občany (např. sbírkou na výsadbu parku) nebo dobrovolnými svazky obcí, jichž je daná obec členem.
- c) **cizí zdroje** - stejně jako příjmy v rozpočtu obce se člení na nenávratné a návratné.

3.1 Nenávratné zdroje financování

Typickým nenávratným finančním zdrojem jsou dotace. U dotací musí obec počítat se spoluúčastí na financování daného záměru. Jako nenávratné se označují, neboť příjemci dotace nevzniká žádný závazek vůči poskytovateli. Obce mohou získat dotace ze státního rozpočtu, státních fondů, krajského rozpočtu (dotace na jakýkoliv účel sloužící k veřejnému prospěchu, který schválí kraj jako poskytovatel dotace) a v neposlední řadě z fondů Evropské unie. (Čechová, 2006, s. 57)

Eliáš (2010) jako možný zdroj financování vyděluje i dotace regionálních rad regionů soudržnosti, které však slouží především k přerozdělování finančních prostředků z Evropské unie, a upozorňuje na jev, že dotace do obcí plynou nerovnoměrně.

3.1.1 Dotace ze státního rozpočtu

V České republice existuje na 500 dotačních titulů, díky jimž putují peněžní prostředky ze státního rozpočtu do rozpočtů obcí. Nejvýznamnějším poskytovatelem dotací obcím z hlediska objemu je Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a také Všeobecná pokladní správa, jež přispívá na sociální služby nebo technické vybavení školských zařízení. Od devadesátých let bylo možné zaznamenat dva významné výkyvy v objemu poskytnutých dotací. Ihned po změně politického režimu u nás stát podporoval obce především v bytové výstavbě právě formou dotací. Po roce 2000 v souvislosti se zánikem okresních úřadů a vznikem krajů stát opět vynaložil nemalé prostředky na reorganizaci veřejné správy. (Eliáš, 2010)

3.1.2 Dotace ze státních mimorozpočtových fondů

Záměry obce mohou být také financovány ze státních fondů poskytujících účelové dotace. Jedná se o Státní fond životního prostředí, jenž poskytuje obcím prostředky pro realizaci opatření vedoucí ke zlepšování stavu a ochraně životního prostředí. Státní fond rozvoje bydlení podporuje i obce spoluúčastí na výstavbě a rozvoji bydlení nebo poskytuje půjčky s velmi nízkým úrokem. Státní fond kultury poskytuje prostředky na konkrétní kulturní projekty (ediční počiny, přednášková činnost, získávání a obnova kulturních památek, aj.), přičemž žadatelem může být i obec. Státní fond dopravní infrastruktury financuje výstavbu a údržbu silnic a chodníků. Podporu poskytuje i Státní fond pro podporu a rozvoj kinematografie nebo Státní zemědělský intervenční fond. (Orlová, 2007, s. 15-27)

3.1.3 Dotace z fondů Evropské unie

Všechny informace uvedené v této části se vztahují k aktuálnímu stále ještě trvajícím programovacímu období 2007–2013.

Regionální politika Evropské unie, jejímž projevem jsou jednotlivé operační programy, stojí na sedmi pilířích:

- princip koncentrace - soustředění finanční podpory do nejproblémovějších regionů,
- princip partnerství - spolupráce orgánů dotčených procesem poskytování dotací,
- princip programování - vytvoření časového rozvrhu pro alokaci finanční pomoci,

- princip doplňkovosti - prostředky z rozpočtu EU pouze doplňují veřejné výdaje, nenahrazují je, proto musí být vždy doplněny i zdroji příjemce,
- princip monitorování a vyhodnocení - průběžné sledování a následná kontrola provedených opatření,
- princip solidarity - ekonomicky vyspělejší státy přispívají ekonomicky slabším,
- princip subsidiarity - jednotlivé cíle by měly být plněny na co nejnížší úrovni. (Wokoun, 2006, s. 13-15)

První možností obcí je využití finančních zdrojů z regionálních operačních programů (ROP). ROP se týkají pouze regionů soudržnosti. Ty vznikly v České republice uměle a účelově, právě pro realizaci ROP, které čerpají finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Na našem území tak vzniklo 8 nových územních jednotek administrativního označení NUTS 2. Každý z ROP obcím pomáhá investovat obdobné aktivity - rozvoj infrastruktury, veřejnou dopravu nebo cestovní ruch. (Wokoun, 2006, s. 44-47; Hartmann a kol., 2009, s. 11-20)

U všech ostatních operačních programů jsou vymezeny konkrétní podoblasti podpory, z nichž mohou obce žádat o finanční příspěvek. Obce jako příjemci podpory jsou u některých opatření klasifikovány dle počtu obyvatel (do 500; od 500 do 4 999; od 5 000 do 49 999; od 50 000) nebo dle příslušnosti ke kraji. (Hartmann a kol., 2009, s. 7)

3.2 Návrtné zdroje financování

V rámci obecního hospodaření běžně nastává situace, kdy má obec záměr realizovat investici, na niž potřebuje značný objem finančních prostředků, který nemůže z nenávrtných příjmů zabezpečit. Nebo jednoduše potřebuje překlenout období rozpočtového deficitu či pokrýt ztráty způsobené živelnou katastrofou. Řešením je využití příjmů návratného charakteru. Je nezbytné takové rozhodnutí dobře promyslet, neboť úroky, jako cena návratného příjmu, se odrazí v běžných výdajích rozpočtu v několika následujících letech. V souvislosti s obdržáním různých druhů dotací mohou návratné cizí zdroje překlenout období a posloužit k zaplacení provedené investiční akce ještě před obdržáním dotace. Návratné cizí zdroje jsou kapitálovými příjmy. (Peková, 2004, s. 306-307, Hamerníková a kol., 2010, s. 123)

3.2.1.1 Úvěr

Úvěr je nejběžnějším typem návratných cizích zdrojů užívaných obcemi. Vzhledem k ob-
sáhlosti tohoto tématu se úvěry podrobněji zabývá celá kapitola 4.

3.2.1.2 Emise cenných papírů

Obce mohou získat peněžní prostředky i z emise dlouhodobých cenných papírů, dluhopisů.

Dluhopisem se rozumí cenný papír vydávaný emitentem (dlužníkem), který získá cizí kapi-
tál na dobu, jenž je shodná s dobou splatnosti dluhopisu. Poté musí být dluhopisy i s úro-
kem splaceny zpět svým majitelům. (Dvořák, 2005, s. 591)

Může se jednat o dluhopisy veřejně obchodovatelné nebo neveřejně obchodovatelné, kon-
vertibilní (umožňují přeměnu na nové dluhopisy při splatnosti těch původních) nebo vypo-
věditelné. Ty jsou splaceny výpovědí, na niž má právo emitent (tzv. call option, mají vyšší
úrokovou sazbu) nebo majitel (tzv. put option, mají nižší úrokovou sazbu). (Peková,
2004, s. 310)

Emise dluhopisů musí být zajištěna. Cenné papíry může obec vydávat sama nebo prostřed-
nictvím zprostředkovatele na základě mandátní smlouvy, kterým je většinou peněžní ústav.
Výhodou emise je přísun peněžních prostředků ihned po jejich prodeji. Nicméně s emisí
dluhopisů jsou spojeny nemalé náklady emise. U menších obcí je emise dluhopisů neob-
vyklá a svým způsobem i nevýhodná. Neboť nemohou emitovat dluhopisy v takové nomi-
nální hodnotě, aby byly dobře umístitelné na kapitálovém trhu, a většinou celkové náklady
převýší i výnos z emise. Ty jsou kapitálovým příjmem. (Peková a kol., 2011, s. 271-273)

V České republice emitovaly po roce 2000 dluhopisy pouze větší města - Praha (v celkové
hodnotě 15,4 mld. Kč), Brno (v celkové hodnotě 4,582 mld. Kč), Ostrava (v celkové hod-
notě 3,1 mld. Kč) a Liberec (v celkové hodnotě 2 mld. Kč). (Trnková, 2012, s. 44-45)

Zatím poslední 5. emisi komunálních dluhopisů v celkovém objemu 200 mil. EUR
s výnosem 3,125 % p. a. kótovanými na lucemburské burze provedlo město Praha v červnu
2013. Splatnost byla stanovena na červen 2023. Čistý výtěžek z emise má být použit finan-
cování investičních akcí (dostavba tunelu Blanka). Vedoucími manažery emise je
ČSOB, a.s. a UCB, a.s. (Hl. m. Praha, 2013)

3.2.1.3 *Komunální leasing*

Jedná se o pořízení potřebné investice (většinou investice do čištění ulic, likvidace komunálního odpadu, aj.) zčásti nebo plně ze zdrojů leasingové společnosti. Komunální leasing je vztah mezi leasingovým pronajímatelem, který zakoupí a získá do vlastnictví požadovaný majetek, a obec má tento majetek v dlouhodobém užívání. Obec platí leasingové nájemné a po určité době přechází do vlastnictví obce. Leasing je finančně náročným způsobem financování, nicméně má i své výhody - rychlé pořízení investice, pružnost splátkového kalendáře a obec si jej může pořídit téměř vždy. (Peková, 2011, s. 274-275)

3.2.1.4 *Směnka*

Obce mohou při řešení nedostatku finančních prostředků využít také směnky. „*Směnka je cenný papír splňující zákonem předepsané podstatné náležitosti, v němž je určitá osoba stanoveným způsobem zavázána zaplatit oprávněnému majiteli směnky směnečnou částku.*“ (Dvořák, 2005, s. 310)

Obce mohou směnky využít, k překlenutí období nedostačujících finančních prostředků nebo jako zástavu. Obec může být jednak majitelem směnky nebo ručitelem. (Marková, 2000, s. 116-117)

4 ÚVĚRY

Úvěry patří mezi nejčastější formu financování obecních investičních záměrů, a to díky jejich dostupnosti a relativně jednoduchému procesu získání s ohledem na další podmínky poskytnutí úvěru.

„Bankovním úvěrem se rozumí poskytnutí peněžní sumy ekonomickému subjektu na přesně stanovenou dobu a za přesně stanovenou cenu.“ (Belás a kol., 2010, s. 250)

Z pohledu banky tvoří úvěry 65 - 75 % celkového objemu aktiv banky, patří mezi aktivní obchody. Poskytování úvěrů stojí na principu rentability (zisk banky), zásadě návratnosti (banka směřuje své aktivity k navrácení zapůjčené částky), zabezpečení úvěru (v případě nesplácení může banka zpeněžit movitý nebo nemovitý majetek dlužníka) a účelovosti (poskytnutí úvěru na dohodnutý účel). (Belás a kol., 2010, s. 250)

Při poskytování úvěrů uplatňují banky k jednotlivým segmentům zákazníků rozdílný přístup. Úvěrový proces však vždy obsahuje čtyři zásadní fáze - úvodní schůzku se zákazníkem (získání potřebných informací), analýzu finanční situace žadatele, uzavření smlouvy o úvěru a kontrolu dodržování smluvních podmínek. (Belás a kol., 2010, s. 263)

4.1 Specifika municipálních úvěrů

Obce a města jsou vedle retailové klientely a podniků dalšími možnými žadateli o úvěr. Povahou hospodaření a financování se však od ostatních ekonomických subjektů výrazně liší. U běžného občana budou posuzovány příjmy plynoucí ze zaměstnání, podnikání či z jiné vedlejší činnosti, jejichž budoucí vývoj je nejistý. U podniků se banka zaměřuje na vývoj podnikání, který ovlivňují tržní podmínky, na životaschopnost podnikatelského plánu či výnosnost investičního záměru. Obce však nefungují na ziskovém principu a jsou z podstatné části financovány veřejnými rozpočty, což musí zohlednit i banky při poskytování úvěrů.

Obecně platí, že úvěry veřejnému sektoru patří mezi nejméně rizikové, ale zároveň nejméně výnosné. Vzhledem k diverzifikaci úvěrového rizika je vhodné zahrnout do portfolia banky i úvěry municipalitám, ovšem s ohledem na aktuálně vyhlášenou strategii banky se banky rozmyšlí, zda a za jakých podmínek úvěr obcím poskytnou.

4.1.1 Přílohy k žádosti o municipální úvěr

Při žádosti o úvěr banky vyžadují následující dokumenty. Jedná se zejména o originál (notářsky ověřenou kopii) zápisu z ustavujícího zasedání obecního zastupitelstva o volbě starosty a jeho zástupce a způsob jejich podepisování (pokud je banka nemá k dispozici), originál zápisu (nebo opět kopie) o schválení přijetí úvěru zastupitelstvem obce, schválený aktuální rozpočet na příslušný rok nebo rozpočtové provizorium. Dále také účetní závěrku za uplynulý rok, přezkoumanou krajským úřadem nebo auditorem, rozvahu a výkaz zisku a ztráty za uplynulé účetní období. Pokud obec žádá úvěr na podnikatelský záměr, z jehož výnosů budou pocházet splátky úvěru, tak i ekonomický rozbor tohoto záměru. Vyžadováno bývá i potvrzení České správy sociálního zabezpečení a příslušné zdravotní pojišťovny o závazcích plátce ze zdravotního a sociálního pojištění, prohlášení o vazbách k jiným subjektům (např. pokud je obec zřizovatelem MŠ nebo ZŠ), přehled čerpání a splátek úvěrů podle uzavřených smluv a přehled pohledávek a závazků z obchodního styku nebo případné další přílohy, které může banka využít k prokázání ekonomické a finanční způsobilosti žadatele. Při nutnosti zajištění úvěru také doklady k navrhovanému zajištění úvěru. (ČSOB, ©2013)

4.2 Druhy úvěrů

Existuje vícero kritérií, podle nichž se úvěry dělí. Dvořák (2005, s. 511-512) rozlišuje úvěry dle příjemce: úvěry pro veřejný sektor (pro obce a města), pro podnikatelské subjekty a pro fyzické osoby. Belás a kol. (2010, s. 261) se zaměřuje na dělení dle účelu a charakteru:

- úvěr na krytí oběžného majetku,
- úvěr na přechodný nedostatek peněžních prostředků,
- investiční úvěr - na obstarání investičního majetku hmotného i nehmotného (budovy, softwaru), rekonstrukce a modernizace (infrastruktura, kanalizace).

Provazníková (2009, s. 101-102) i Peková (2011, s. 268-269) dělí úvěry z hlediska času:

- **krátkodobý** - překlenovací úvěr - splatnost do 1 roku, obcím slouží k překlenutí časového nesouladu mezi skutečným přijetím příjmů a potřebou financovat běžné výdaje (např. v měsíci lednu obec potřebuje zaplatit faktury za energie, ale daňové

příjmy obdrží až koncem měsíce). Může být využit i několikrát během rozpočtového období, neměl by však krýt deficit běžného rozpočtu.

- **střednědobý** (splatnost do 10 let) a **dlouhodobý** (splatnost nad 10 let) - slouží k financování investic a kapitálových výdajů. Pokud financují projekty, jež mají generovat příjmy, je vhodné, aby výnosy pokryly splácení jistiny i úroků. Pokud však projekt výnosy generovat nebude, musí být úroky hrazeny z běžného rozpočtu vždy a splátky jistiny z běžného nebo častěji kapitálového rozpočtu. Jedná se většinou o účelové úvěry (investiční), kdy dochází k čerpání na základě dodavatelských faktur.

4.3 Rizika bankovního podnikání

Banky se při svém obchodování potýkají s nebezpečím vzniku finanční škody v důsledku nejednoznačnosti průběhu finančních procesů, tedy se potýkají s různými riziky. Díky správné identifikaci (u všech činností na všech úrovních banky), měření a řízení rizik je možné je eliminovat. Existuje riziko likvidity, úrokové, úvěrové, kapitálové, provozní, tržní, systémové a jedinečné. (Belás, 2010, s. 152-153; Polouček a kol., 2006, s. 282-327)

K minimalizaci rizik slouží vlastní kontrolní a řídicí systémy bank, vyhlášky centrálních bank, nařízení orgánů EU a v neposlední řadě také regulace v rámci basilejské *Bank for International Settlement (BIS)*. Basilejský výbor pro bankovní dohled působící v rámci BIS vydal troje regulatorní opatření známé pod názvy Basel I (přijata 1988), II (přijata 2004) a III (2015). Basel I stanovil pravidla pro výši kapitálu (tzv. kapitálovou přiměřenost) vzhledem k úvěrovému riziku. Basel II opět navazuje na myšlenku, že jádrem řízení rizika je kapitál (požadavky na minimální kapitál pro každé ze tří rizik - úvěrové, tržní, provozní). Přičemž dává bankám možnost k měření rizik využít interní modely nebo stanovené limity. Dále sjednocuje interní postupy bank při řízení rizika a zavádí povinnost informovat veřejnost o všech druzích rizik, jimž je banka vystavena. (Polouček a kol., 2006, s. 285-290)

4.3.1 Úvěrové riziko

Bouteillé a Pushner (2013, s. 3) definují úvěrové riziko jako možnost ztráty zapůjčených peněžních prostředků v důsledku neschopnosti, neochotě nebo nevhodnému dostání svých závazků protistranou. Zároveň rozlišují tři projevy neschopnosti splácet:

- insolvence - kdy jsou závazky dlužníka vyšší než jeho jmění,
- default - dlužník neplní smluvní závazky (např. je opožděn se splácením),
- bankrot - stav, kdy jsou věřitelovy pohledávky uspokojeny soudní cestou.

Úvěrové riziko je závislé na kvalitě a struktuře aktiv. Skládá se ze čtyř složek:

	složka úvěrového rizika	důvod rizika
úvěrové riziko	přímé riziko	selhání dlužníka u rozvahových položek
	riziko úvěrových ekvivalentů	selhání dlužníka u poskytnutých záruk a jiných podrozvahových položek
	riziko angažovanosti	přílišná expozice vůči jednotlivým klientům
	riziko vypořádací	dlužník nevypořádá svůj závazek vůči bance včas nebo v plné výši k okamžiku vypořádání

Tabulka 2 Složky úvěrového rizika (Vlastní zpracování dle Belás a kol., 2010, s. 153-160)

Úvěrové riziko patří k těm významným, proto je kladen důraz na systémy na jeho sledování, měření a hodnocení. Banky by mohly úvěrové riziko omezit konzervativními úvěrovými obchody, tím by se však mnohdy připravily o vysoké zisky. (Polouček, 2006, s. 307)

Belás a kol. (2010, s. 275-276) a Polouček (2006, s. 307) popisují různé metody a postupy, které banky využívají k minimalizaci úvěrového rizika:

- vytvoření vlastní strategie a systému řízení úvěrového rizika,
- prověřování bonity klienta,
- analýza záměru, na nějž je úvěr poskytován,
- diverzifikace poskytování úvěrů do různých oblastí a odvětví,
- využívání zabezpečovacích prostředků (rozdíl mezi výši úvěru a cenou zástavy, *collateral* - druhotný zdroj příjmu v případě defaultu dlužníka).

4.3.2 Rating obcí v ČR

Užitím ratingu, jako objektivního a nezávislého hodnocení finanční udržitelnosti rozvoje obce, banky taktéž snižují úvěrové riziko. Ratingové hodnocení je vyjádřeno stupněm (ze škály A až C-), který vzniká na základě vyhodnocení 7 nefinančních a 20 finančních ukazatelů (např. zadluženost na občana, saldo rozpočtu, aj.). Rating obcí využívají především věřitelé, před zapůjčením peněžních prostředků obcím. Banky mohou mít vlastní oddělení, která hodnotí bonitu žadatele (interní rating), mohou však využít i externích služeb. V České republice provádí rating obcí soukromé společnosti - CRIF - Czech Credit Bureau, a.s. a CRA Rating Agency, a.s. (Kameníčková a Viklér, 2008; Provazníková, 2009, s. 204-205)

Sedláková (2013) k aktuálnímu ratingovému hodnocení obcí uvádí, že ačkoliv se v roce 2012 snížily příjmy obcí o 13 %, obce úměrně snížily i své výdaje a dosáhly zlepšení ratingu. Zvýšil se počet obcí s hodnocením A (bez rizika) a po třech letech převýšil počet obcí majících rating C-. Průzkum provedla Czech Credit Bureau, a.s. a výsledky nezahrnují hl. m. Prahu.

4.4 Interní rating obcí

Pro posouzení finančního zdraví obcí banky nejčastěji užívají finanční analýzu, která se vypracovává za období tří až pěti let zpětně. Delší časová řada má větší vypovídací schopnost. KB, a.s. se zaměřuje také na budoucí vývoj hospodaření obcí a vždy požaduje vypracování predikovaného vývoje (odhad budoucích příjmů a výdajů s důrazem na splátky finančních závazků). (Interní materiály KB, a.s. a ČSOB, a.s.).

4.4.1 Zdroje ekonomických informací

Pro její vypracování je nejčastějším zdrojem účetních a finančních informací Centrální systém účetních informací státu. Tyto informace jsou k dispozici přes server ÚFIS, kde lze nalézt základní účetní výkazy od roku 2010 všech územně samosprávných celků a všech dalších jednotek hospodařících s veřejnými financemi. Jeho předchůdcem byl systém ARIS. Komerční banka, a.s. kupříkladu tato data každým rokem nakupuje a aktualizuje o ně svůj vlastní databázový software. Dalšími podklady je schválený rozpočet obce, dokumenty o čtvrtletním či pololetním plnění rozpočtu či rozpočtový výhled. Dále to můžou být zprávy o přezkoumání hospodaření obce zpracované každoročně krajským úřadem či

daňová přiznání. Záleží vždy na té které bance, které z dokumentů si vyžádá. (ÚFIS; Interní materiály ČSOB, a.s. a KB, a.s.)

4.4.2 Hodnocení hospodaření obcí

Dle Markové (2000, s. 113-115) a Hamerníkové a kol. (2010, s. 123) se hodnotí stabilita hospodaření (značí schopnost obce udržovat stálou a optimální strukturu majetku), rovnovážný pohyb peněžních toků, solventnost obce (dle posouzení výše příjmů a úroků) a likvidnost (schopnost obce přeměnit majetek v peněžní prostředky a uspokojit tak věřitelovu pohledávku).

Na základě dostupných ekonomických dat hodnotí pracovníci banky (většinou analytici úvěrového oddělení) dlouhodobou stabilitu hospodaření obce a vyrovnanost rozpočtu (saldo běžného i kapitálového rozpočtu). Důležitější je bilance běžného rozpočtu, neboť z této části pochází splátky úvěru, pokud by nebyla přijata dotace. Dále se hodnotí aktuálně přijaté úvěry, jejich splátky a zdroje krytí, cash na začátku i konci účetního období či vybrané ukazatele finanční analýzy. Těmi je typicky dluhová služba, ukazatel dluhové služby, míra finanční soběstačnosti nebo míra samofinancování. UniCredit Bank, a.s. považuje za důležité, aby byla na splátky jistin úvěrů a úroky vytvořena alespoň 40% rezerva ze salda běžného rozpočtu. Každá z bank si postup výpočtu jednotlivých ukazatelů může upravit. (Interní materiály ČSOB, a.s., KB, a.s a UCB a.s.)

S ohledem na výši požadovaného úvěru může být posuzován i samotný projekt, na nějž je úvěr poskytován. Zatímco u podnikatelského záměru bude směrodatná výnosnost, veřejné projekty bývají koncipovány tak, aby negenerovaly zisk, ale pouze pokryly provozní náklady. U úvěrů v řádech desítek milionů se tak analytici zaměřují na celé dotační programy, z nichž je čerpána podpora na projekt. Při schvalovacím procesu probíhá detailní analýza ekonomické situace obce. Schvalování poskytnutí úvěru provádí vedoucí pracovníci (ředitelé regionálních poboček, ředitelé regionů). Úvěry městům v řádech set milionů se kupříkladu v Komerční bance, a.s. schvalují v centrále mateřské banky Sociétés Générale v Paříži. (Interní materiály ČSOB, a.s. a KB, a.s.)

4.5 Zajištění úvěrů

Aby banka předešla úvěrovému riziku, tak vedle důkladné analýzy finanční situace klienta používá i klasické bankovní zajišťovací nástroje:

druh zajištění	osobní	věcné
akcesorické	ručení akcesorická bankovní záruka převzetí dluhu a přistoupení k závazku smluvní pokuta dohoda o srážkách ze mzdy	zástavní právo
abstraktní	abstraktní bankovní záruka depotní směnka	abstraktní zástavní právo cese pohledávek a práv zajišťovací převod práva

Obrázek 4 Přehled nejběžnějších forem zajištění úvěru (Dle Dvořák, 2005, s. 462)

Při poskytování střednědobých a dlouhodobých úvěrů obcím se jako zajišťovací instrument užívá zástavní právo k nemovitostem, jež jsou v obecním majetku. Ručit obce mohou i rozpočtovými příjmy (analýza hospodaření v minulosti ukáže schopnost obce splácet úvěr) nebo cennými papíry. (Peková, 2011, s. 270-271)

4.6 Úroková sazba

Úroková sazba vyjadřuje cenu úvěru. Nastavení úrokových sazeb úvěrů je jedním z nejkritičtějších rozhodnutí banky. Jak podotýká Kidwell a kol. (2012, s. 422-423), při oceňování úvěrů je nutné nastavit úrokovou sazbu tak, aby pokryla náklady na získání prostředků, které poté formou úvěru zapůjčí (ať už se jedná o prostředky z vkladů či peněžních trhů), náklady na administrativu a hodnocení bonity klienta a také úvěrové riziko a budoucí ekonomický vývoj.

Peněžní částka, která se od úrokové sazby odvíjí, se nazývá úrok a vypočítá se dle Kalabise (2012):

$$\text{úrok} = \frac{\text{jistina} \times \text{úroková sazba} \times \text{počet dní}}{100 \times \text{počet dní v roce dle metody}} \quad (4.1)$$

Při výpočtu úroku za období kratší než jeden rok je směrodatná použitá metoda počtu dní v roce, kdy čitatel uvádí počet dnů v měsíci a jmenovatel počet dní v roce - ACT/360 (francouzský způsob), ACT/365 (anglický způsob) nebo 30E/360 (německý způsob).

V České republice je při poskytování úvěrů klientům směrodatná úroková sazba PRIBOR.

4.6.1 PRIBOR

Společně s úrokovou sazbou PRIBID vyjadřuje PRIBOR průměrnou výši úrokové sazby na mezibankovním trhu depozit. Zatímco PRIBID² je úroková sazba, za niž si mohou české banky ukládat depozita u jiných českých bank, PRIBOR³ je úroková sazba, za niž si banky navzájem peněžní prostředky půjčují. Zjednodušeně se dá říci, že PRIBOR je jakousi „ná-
kupní cenou“, která je při poskytnutí úvěru navýšena o obchodní marži banky. (Dvořák, 2005, s. 119; MF ČR, ©2005-2013)

4.6.2 Úrokový swap

S proměnlivostí tržních úrokových sazeb je spjata úrokové riziko, s nímž se potýkají banky i klienti. U obcí dostává konkrétní podobu při užití bankovního úvěru. Úroková sazba se u municipálních úvěrů stanovuje jako $(1/3/6)M$ PRIBOR + obchodní marže. Při úvěrech s jistinami v řádech desítek milionů a víceletou splatností může navýšení PRIBORu znamenat razantní zvýšení úrokových nákladů. Na základě zkušeností z let 2005–2009, kdy PRIBOR vzrostl o 235 % a zvýšená nákladovost úvěrů významně zatížila územní rozpočty, se začalo hovořit o zajištění úrokového rizika z pohledu obcí. Vhodným řešením, které nabízejí banky na českém trhu pro municipální úvěry ve výši od 50 mil. Kč, je úrokový swap. Jedná se o mimoburzovní derivát, kdy banka obci periodicky platí úroky odvozené od sazby PRIBOR (je na bázi pohyblivé) a obec bance sazbu na fixní bázi sjednanou při úrokovém swapu. Obec tak platí stále stejné úroky a není vystavena riziku kolísání úrokové sazby. (Dvořák, 2005, s. 619-620; KB, a.s., 2010)

4.7 Splácení úvěrů

Plán splátek jistiny a úroků se nazývá splátkový kalendář. Na přesné podobě splátkového kalendáře se s klientem domluví banka podle finančních možností klienta. Podoba splátkového kalendáře je stanovena v úvěrové smlouvě. (Kašparovská, 2010, s. 118)

---

² PRIBID = Prague Interbank Bid Rate

³ PRIBOR = Prague Interbank Offered Rate

Obec, která žádá o úvěr na předfinancování investiční akce s předpokladem, že jej splatí z přijaté dotace, posuzuje například ČSOB, a.s. jako obec, která dotaci nedostane. Proto je úvěr namodelován tak, aby byla obec schopna splácet z běžného rozpočtu i při nepřijetí dotace. KB, a.s. zahrnuje mimořádnou splátku z dotace do splátkového kalendáře. Pokud dlužník tento harmonogram nedodrží, sankcí je platba úroků z prodlení z částky, jež měla být splacena. Pokud obec ví, že z jakýchkoliv důvodů dotaci neobdrží, domluví se s věřitelskou bankou na dodatku ke smlouvě o úpravě splátkového kalendáře.

Dvořák (2005, s. 519-521) uvádí následující typy splácení:

- jednorázově v době splatnosti - přesně stanovena doba splatnosti, úroky se platí vždy na konci určených period, např. měsíčně;
- po uplynutí výpovědní lhůty - úroky se opět platí periodicky, není sjednána doba splatnosti, ale výpovědní lhůta, po vypovězení úvěru se celá jistina jednorázově splatí;
- průběžně - pro retailovou klientelu nejpřívětivější způsob splácení, splátkové zatížení se rozloží;
  - v pravidelných splátkách - splátky jistiny jsou vždy stejné, neboť se určí výše ročního úmoru, výše úroku se postupně snižuje.
  - anuitní splácení - výše anuity (splátky) je konstantní, ale poměr úroku a úmoru je ve splátce proměnlivý - úroky se snižují a úmor roste.

5 ZADLUŽENOST OBCÍ

Zadluženost obcí je v ČR stále častějším jevem (pojednává o ní kapitola 8). Z toho důvodu je nutné ji kontrolovat a regulovat. Racionálně smýšlející představitelé obcí se hlubokému zadlužování snaží vyhnout a každé rozhodnutí pro využití cizích návratných zdrojů pečlivě zváží. Regulovat zadlužení pomáhá i obezřetnost bank, alespoň těch seriózních.

5.1 Regulace zadluženosti obcí

Provazníková (2009, s. 103, 203-205) a Peková (2011, s. 277) k regulaci dluhu územních samospráv uvádí, že v zahraničí existují jistá pravidla, kterými lze zadluženost omezit. Bývá vyžadován souhlas k zadlužení od ústřední vlády nebo může být omezena horní hranice zadluženosti či roční splátky dluhu. Zamezením rolování dluhu (tj. splacení stávajícího dluhu další půjčkou) nebo vymezením přesného účelu financování se omezí prohlubování zadlužování. Problémy nastávají i při zapůjčení zdrojů v cizí měně v souvislosti s kursovým rizikem. Regulovat dluhy územních samospráv pomáhá i sledování ukazatelů finanční analýzy, např. dluhové služby, omezení spekulativního investování či rating obcí.

5.2 Monitorování hospodaření obcí Ministerstvem financí

Soustava informativních a monitorujících ukazatelů využívaných MF ČR		
Informativní ukazatele		Monitorující ukazatele
1. počet obyvatel,	9. stav na bankovních účtech,	17. podíl cizích zdrojů a přijatých návratných finančních výpomocí k celkovým aktivům v %,
2. celkové příjmy,	10. úvěry a komunální obligace,	
3. úroky,	11. přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy,	18. celková likvidita.
4. uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků,	12. zadluženost celkem,	
5. dluhová služba celkem,	13. podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých finančních výpomocích v %,	
6. ukazatel dluhové služby v %,	14. zadluženost na 1 obyvatele,	
7. rozvaha aktiv a pasiv,	15. oběžná aktiva,	
8. cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci,	16. krátkodobé závazky,	

Tabulka 3 Přehled ukazatelů sloužících MF ČR k monitoringu hospodaření obcí

(Vlastní zpracování dle Provazníková, 2009, s. 201-202)

MFČR na již několik let kontroluje hospodaření a zadluženost obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti. Dochází k němu prostřednictvím SIMU, tedy soustavy osmnácti informativních a monitorujících ukazatelů. Překročení doporučených hodnot musí obce zdůvodnit. (MF ČR, ©2005-2013)

5.3 Vybrané ukazatele finanční analýzy

Při podrobné finanční analýze hospodaření municipalit je vhodnější aplikovat celou soustavu ukazatelů, která má větší vypovídací schopnost díky vzájemným souvislostem mezi jednotlivými ukazateli. Jelikož se tato práce (a především její praktická část) zabývá problematikou úvěrů, budou uvedeny základní ukazatele týkající se zadluženosti a míry samofinancování obce. Ukazatele obecně hrají ve finanční analýze významnou roli. Díky své povaze dokážou interpretovat složitější informace, lze jimi porovnávat výkonnost a efektivnost hospodaření obcí a slouží také k predikci ekonomického vývoje. Zdrojem ekonomických dat pro finanční analýzu jsou základní účetní výkazy a rozpočet obce.

5.3.1 Míra finanční stability

Míra finanční stability je vyjádřena v % a reprezentuje, jaký je podíl vlastních a cizích zdrojů na celkovém kapitálu obce. Výsledné hodnoty by neměly být nižší než 50 %, pokud jsou pod 30 %, považuje se obec za finančně nesoběstačnou a jejímu hospodaření by měla být věnována zvýšená pozornost. (Kraftová, 2002, s. 127)

$$\text{míra finanční stability} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celkový kapitál}} \times 100 \quad (5.1)$$

5.3.2 Míra věřitelského rizika

Míra věřitelského rizika vyjadřuje, jakou měrou se podílí cizí zdroje na celkovém financování. Význam má především pro věřitele, kteří požadují co nejnižší hodnotu, tedy co nejnižší riziko. Pro větší přesnost se do cizího kapitálu řadí i přechodná pasiva - časové rozlišení. (Kraftová, 2002, s. 128)

$$\text{míra věřitelského rizika} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celkový kapitál}} \times 100 \quad (5.2)$$

5.3.3 Ukazatel dluhové služby

Posledním z ukazatelů týkajících se zadluženosti obcí je ukazatel dluhové služby. Na základě usnesení vlády z roku 2004 obcím vznikla povinnost tento ukazatel vypočítat a překročení hodnoty 30 % vysvětlit zasláním dopisu přímo Ministerstvu financí. Prvotní konstrukce jeho výpočtu však byla nedokonalá, neboť nepočítala se situací, kdy obce předfinancují investiční akce bankovním úvěrem, který po přijetí dotace okamžitě splatí. V dluhové základně chybělo započtení přijatých dotací.

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky si výpočet ukazatele dluhové služby pro potřeby poskytování dotací upravilo. Jeho logičtější struktura obsahuje i odkazem na umístění číselných údajů v rozpočtové skladbě:

$$\text{ukazatel dluhové služby} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} \times 100 \quad (5.3)$$

kde:

dluhová služba = zaplacené úroky (pol. 5141) + uhrazené splátky vydaných dluhopisů a půjčených prostředků (pol. 8112, 8122, 8212, 8222, 8114, 8124, 8214, 8224) + splátka leasingu (pol. 5178),

dluhová základna = daňové příjmy (třída 1) + nedaňové příjmy (třída 2) + přijaté dotace (pol. 41xx).

5.3.4 Podílové ukazatele finanční soběstačnosti

Peková 2011 (s. 145) klade důraz také na posuzování míry finanční soběstačnosti obcí. Ta může být vyjádřena podílem vlastních příjmů na příjmech celkových nebo na celkových výdajích. Vyšší hodnota ukazatelů finanční samostatnosti a samofinancování značí větší nezávislost obce.

$$\text{míra finanční soběstačnosti} = \frac{\text{daňové} + \text{nedaňové} + \text{kapitálové příjmy}}{\text{celkové příjmy}} \times 100 \quad (5.4)$$

$$\text{míra samofinancování} = \frac{\text{daňové} + \text{nedaňové} + \text{kapitálové příjmy}}{\text{celkové výdaje}} \times 100 \quad (5.5)$$

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 OBEC HORNÍ LIDEČ

Obec Horní Lideč leží na jihovýchodě Moravy, 18 km jižně od města Vsetín. Žije zde téměř 1 500 obyvatel. Vzhledem k poloze obce je nasnadě, že je spádovou obcí. Její důležitost podtrhuje existence vzdělávacích zařízení. Zřizovatelem ZŠ Horní Lideč a MŠ Horní Lideč je obec Horní Lideč a dále na území obce působí ZŠ praktická, jejímž zřizovatelem je Zlínský kraj. Významným prvkem je mj. zdravotní středisko (dva dětské doktoři, dva praktičtí lékaři, tři stomatologové a gynekolog) a množství turisticky atraktivních míst.

Míra nezaměstnanosti v obci kolísá v rozmezí od 12% do 14% a řadí se tak mezi oblasti s nadprůměrnou nezaměstnaností. Obecní úřad se snaží nezaměstnanost aktivně snižovat a ve spolupráci s Úřadem práce zaměstnává občany v oblasti veřejně prospěšných prací.

Obec Horní Lideč je obcí s pověřeným obecním úřadem (tento titul byl obci udělen zákonem č. 314/2002 Sb.) a pro výkon své doplňkové hospodářské činnosti vlastní několik živnostenských oprávnění.

Díky finanční podpoře z eurofondů dochází v obci v posledních letech k významnému posunu kupředu v oblasti občanské vybavenosti. (www.hornilidec.cz, 2013)

6.1 SWOT analýza

Pro znázornění situace obce Horní Lideč jsem zvolila SWOT analýzu, která přehledně demonstruje slabé a silné stránky obce, příležitosti a hrozby. SWOT analýza by měla být východiskem při tvorbě programu rozvoje obce pro oblast infrastruktury, občanské vybavenosti, životního prostředí či lidských zdrojů. Přičemž důmyslně sestavený program rozvoje obce stanovuje priority hospodaření a s tím spojené financování obecních aktivit.

Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • stabilní počet obyvatel • vysoká poptávka mladých rodin po bydlení • zdravotní středisko a Domov pokojného stáří • základní škola pro 6 okolních obcí • připojení k čističce odpadních vod • železniční spojení se SR • nadprůměrné podmínky pro sportovní vyžití • pořádání kulturních a tradičních akcí • nadprůměrné podmínky pro hasičský sport • turisticky atraktivní místa • dobře fungující podnikatelský sektor • přeshraniční spolupráce se SR • rozvoj bytové výstavby 	<ul style="list-style-type: none"> • nízká propagace turisticky atraktivních míst • vzdálenost od krajského města (40 km) • nízké uplatnění absolventů VŠ • dojížděka do zaměstnání (až 60 km) • vysoká míra tranzitní dopravy • malá informovanost a angažovanost občanů • absence míst pro zimní sporty • nedostatek restauračních zařízení • chybějící podpora drobných podnikatelů
Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • spolupráce obcí v mikroregionu Hornolidečsko • podpora podnikatelů v oblasti dotací z EU • podpora občanů v oblasti dotačních programů určených ke zlepšení životního prostředí • intenzivnější propagace turistických cílů v obci • participace občanů na obecních aktivitách • vybudování koupaliště, cyklistických tras • využití potenciálu podhorské krajiny • napojení na dálniční síť 	<ul style="list-style-type: none"> • odchod absolventů VŠ v produktivním věku do měst • malá angažovanost obyvatel • omezení transferů z fondů EU • nízký potenciál pro investory • trend snižující se porodnosti

Tabulka 4 SWOT analýza obce Horní Lideč (Vlastní zpracování)

7 POSOUZENÍ FINANČNÍHO ZDRAVÍ OBCE

Jak již bylo uvedeno v teoretické části této práce, banky při posuzování žádostí o úvěr provádí rating obcí. Hodnotí se stabilita hospodaření a zadluženost pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy. V této kapitole bude provedena analýza hospodaření obce s důrazem na zadluženost tak, aby bylo zřejmé, zda je hospodaření obce stabilní a zda se obec Horní Lideč může v následujících letech více zadlužit z důvodu realizace naplánovaných investic. Hospodaření bude posuzováno za roky 2010–2012.

7.1 Stabilita hospodaření

Zdrojem ekonomických dat pro posouzení stability hospodaření je rozpočet obce. Není vhodné užívat schválený rozpočet. Raději výkaz o plnění rozpočtu, který odráží skutečné příjmy a výdaje za dané rozpočtové období.

v Kč	2010	2011	2012
běžné příjmy	30 719 460	29 827 226	26 088 977
běžné výdaje	30 394 330	26 971 304	24 762 562
bilance běžného rozpočtu	325 130	2 855 922	1 326 415
kapitálové příjmy	12 684 640	4 747 200	7 968 847
kapitálové výdaje	8 668 290	13 324 299	1 238 103
bilance kapitálového rozpočtu	4 016 350	-8 577 099	6 730 744
příjmy celkem	43 404 100	34 574 426	34 057 824
výdaje celkem	39 062 620	40 295 603	26 000 665
bilance celkového rozpočtu	4 341 480	-5 721 177	8 057 159
přijatá úvěry a půjčky (+)	10 179 190	8 604 741	736 300
splátky (-)	11 446 380	5 453 362	8 271 274
ostatní aktivní operace (VH)	805 180	-424 318	783 498
změny v rezervách z minulých let	3 879 470	-2 994 116	1 305 683
cash na začátku účetního období	1 396 000	5 275 470	2 281 354
cash na konci účetního období	5 275 470	2 281 354	3 587 037

Tabulka 5 Zjednodušený rozpočet obce Horní Lideč za roky 2010–2012 (Vlastní zpracování dle účetních výkazů obce)

Požadavkem na stabilní hospodaření se rozumí minimální výkyvy. Posuzuje se bilance rozpočtu. Zvlášť běžného a zvlášť kapitálového.

V roce 2010 je saldo běžného rozpočtu nízké oproti následujícím dvěma letem. Důvodem je navýšení běžných výdajů, především nákladů na údržbu a opravu silnic, které se neřadí mezi kapitálové výdaje. Na několik dalších běžných výdajů bylo vynaloženo o 200-400 tis.

Kč více, což v součtu způsobilo nárůst běžných výdajů a snížení salda běžného rozpočtu. V letech 2011 a 2012 je saldo běžného rozpočtu uspokojivé. Neboť tyto prostředky mohou být užity k investování.

Na vývoj salda běžného rozpočtu se banky zaměřují. Jsou to prostředky, které obec dokáže ušetřit tím, že sníží své provozní výdaje a při splácení úvěru jimi umořuje dluh.

Bilance kapitálového rozpočtu je typická svými výkyvy u obcí, které intenzivně využívají dotací z Evropské unie. Takovou obcí je i Horní Lideč. Odráží se zde dotace (přijímány nepravidelně) a výdaje na investice, které jsou realizovány taktéž nepravidelně. I přestože se může zdát bilance kapitálového rozpočtu mínus téměř 9 mil. Kč v roce 2011 šokující, v roce 2012 je saldo v plusu téměř 7 mil. Kč. V roce 2011 byly realizovány dva významné projekty (podrobněji v kapitole 9). Dotace plynoucí z EU obec přijala o rok později. Zápornou bilanci obec vyřešila přijetím návratných finančních výpomocí (úvěrů).

Podle výsledku bilance celkového rozpočtu a závazků ke splacení (splátky úvěrů, členské příspěvky) se obec dále rozhoduje, jak zajistí další potřebné příjmy. Obci pomáhá i rezerva z minulých let nebo výsledek hospodářské činnosti, pokud ji obec vykonává. Do rozpočtu obce plyne každoročně téměř 1 mil. Kč z provozu Rekreačního a turistického areálu. V rámci ostatních aktivních operací je zahrnut výsledek hospodaření i daň. Ta je výdajem.

Obci Horní Lideč se každý rok podařilo vytvořit likvidní rezervu na bankovním účtu v řádu milionů. Na rok 2013 tak může počítat s prostředky ve výši 3,5 mil Kč.

7.2 Ukazatele financování a zadluženosti

Zadluženost obce stejně jako financování bude hodnocena ukazateli uvedenými v podkapitole 5.3. Interpretace výsledků pomůže při rozhodování, zda bude možné dalším úvěrem obec zatížit. Použitá data pochází z rozvahy a rozpočtu z let 2010–2012.

	2010	2011	2012
vlastní kapitál	265 548 000 Kč	203 559 669 Kč	209 207 870 Kč
cizí zdroje	12 349 000 Kč	14 416 185 Kč	7 188 980 Kč
celkový kapitál	277 897 000 Kč	217 975 854 Kč	216 396 850 Kč
míra finanční stability	96%	93%	97%
míra věřitelského rizika	4%	7%	3%

Tabulka 6 Ukazatele financování obce Horní Lideč za roky 2010–2012 (Vlastní zpracování dle účetních výkazů obce)

Při výpočtu ukazatelů financování je vhodné pro zpřesnění výsledků přechodná pasiva (časové rozlišení, kdy jsou náklady v běžném období, ale výdaje v příštím) zařadit k cizímu kapitálu. Obec Horní Lideč žádná přechodná pasiva nevykazovala.

Míra finanční stability by neměla klesnout pod 50 %. U obce Horní Lideč se míra věřitelského rizika tak pohybuje v rozmezí od 3 do 7 procentních bodů. Oba z ukazatelů byly původně konstruovány pro soukromý sektor. Obce dosahují kritických hodnot těchto ukazatelů výjimečně, což je dobrou zprávou pro banku, která bude požadovat co nejnižší míru věřitelského rizika. Nicméně územně samosprávné celky již při jejich zřízení disponují nemalým majetkem, kterým je jim přidělován státem na základě legislativy. Soukromá firma musí vynaložit nemalé úsilí, aby disponovala pouze vlastním kapitálem s minimem cizích zdrojů. U soukromých firem je však mnohdy financování z cizích zdrojů levnější variantou, pokud jsou náklady na cizí kapitál nižší než na vlastní. To se dá snadno posoudit výpočtem WACC.

Pro posouzení schopnosti obce absorbovat další úvěr jsou směrodatné výsledné hodnoty ukazatelů zadluženosti, které byly vypočítány postupy uvedenými v kapitole 5.3.

v Kč		2010	2011	2012
běžné příjmy		30 719 460	29 827 226	26 088 977
daňové		10 612 310	10 715 279	10 765 716
nedaňové		1 397 360	858 488	1 800 518
běžné dotace		18 709 790	18 253 459	13 522 743
kapitálové příjmy		12 684 640	4 747 200	7 968 847
investiční dotace		9 376 470	4 291 605	7 120 112
kapitálové příjmy		3 308 170	455 595	848 735
příjmy celkem		43 404 100	34 574 426	34 057 824
úrok a leasing	dluhová služba	321 130	208 865	247 608
splátky (-)		11 446 380	5 453 362	8 271 274
výdaje celkem		43 406 110	34 576 437	34 059 836
ukazatel dluhové služby		38,31%	18,98%	32,65%
míra finanční soběstačnosti		35,29%	34,79%	39,39%
míra samofinancování		39,21%	29,85%	51,59%

Tabulka 7 Výsledné hodnoty ukazatelů zadluženosti za roky 2010 až 2012 (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

Nejpopulárnějším z ukazatelů zadluženosti je ukazatel dluhové služby, jež zjišťuje poměr mezi dluhovou službou (prostředky vynaložené na přijaté zapůjčené prostředky) a dluho-

vou základnou (běžné příjmy, z nich je dluhová služba hrazena). Do dluhové základny jsem zahrнула i dotace, i přestože s nimi původní konstrukce MFČR nepočítá. Nutno podotknout, že ukazatel dluhové služby je citlivý na mimořádné splátky úvěrů, které způsobují překročení stanoveného limitu 30 %, čehož si lze všimnout u obce Horní Lideč v roce 2010 a 2012. V obou letech proběhly mimořádné splátky úvěrů z přijatých dotací, přičemž v roce 2010 končila splatnost celkem pěti úvěrům. Na celkové splátky obec vynaložila přes 11 mil. Kč. Zároveň obec zaplatila splátku úvěru na Výcvikové středisko dobrovolných hasičů přes 5 mil. Kč, přičemž dotaci na ni obdržela předchozí rok. Mírné překročení 30% limitu v roce 2012 je způsobeno splátkou 6 mil. Kč úvěru na projekt Česko-slovenský pohyblivý betlém (obdržená dotace v tomto roce byla o 1 mil. Kč nižší) a splátkou úvěru určeného na výstavbu bowlingu, kdy byla obdržená dotace nižší o 0,5 mil. Kč. Důvodem bylo snížení celkových nákladů na výstavbu a krácení dotace kvůli vyšším nezpůsobitelným výdajům.

Ve výpočtu míry finanční soběstačnosti nejsou zahrnuty přijaté investiční dotace, které tvoří významný podíl celkových příjmů v posuzovaných letech (především v roce 2010 a 2012). Daňové příjmy ve sledovaném období nepřekračují 11 mil. Kč (jen pro porovnání, ještě v roce 2007 dosahovaly téměř 14 mil. Kč). Obec Horní Lideč aktuálně obdrží v přepočtu 6,5 tis. Kč na občana. Díky změně zákona o rozpočtovém určení daní se od roku 2013 předpokládá nárůst daňových příjmů ve výši 8 - 9 tis. Kč na občana, čili celkové navýšení objemu sdílených daní o 12 mld. Kč ze státního rozpočtu. Míra samofinancování dosahuje nižších hodnot. Právě v roce 2011 probíhala výstavba bowlingu a Česko-slovenského pohyblivého betlému, která byla financována z bankovních úvěrů, které se projeví až v třídě 8 - financování.

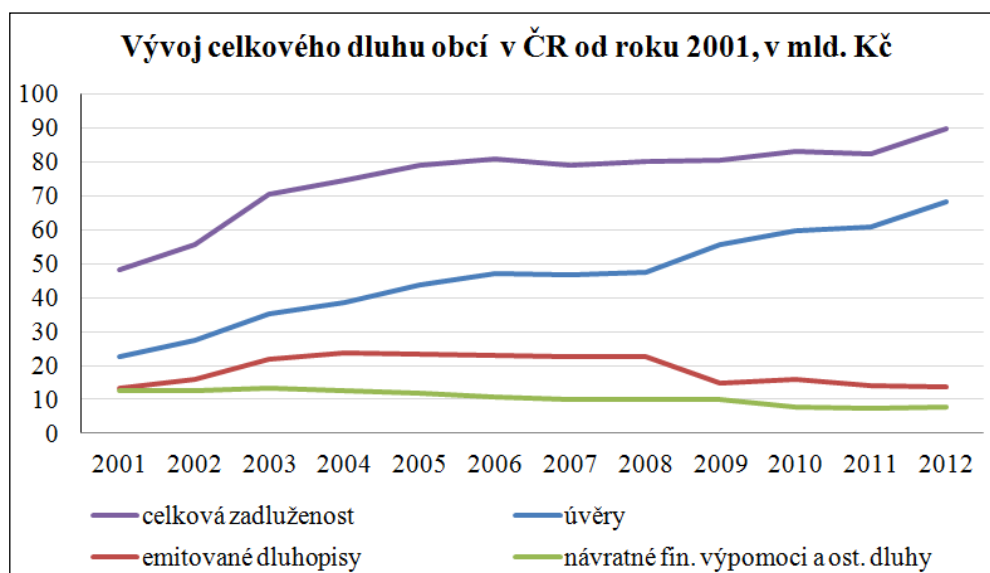
Celkově lze konstatovat, že na hospodaření obce Horní Lideč mají významný vliv dotace z fondů Evropské unie. Obec však každou dotaci vždy obdržela a dokázala přijatý úvěr splatit. Kladná bilance běžného rozpočtu svědčí o tom, že obec dokáže zajistit běžné potřeby a vytvořit rezervu. Ke konci roku 2012 disponovala peněžními prostředky ve výši 3,5 mil. Kč.

8 ZADLUŽENOST OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V rámci komplexního monitoringu hospodaření územních rozpočtů sleduje MFČR i zadluženost obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.

8.1 Vývoj zadluženosti obcí v ČR

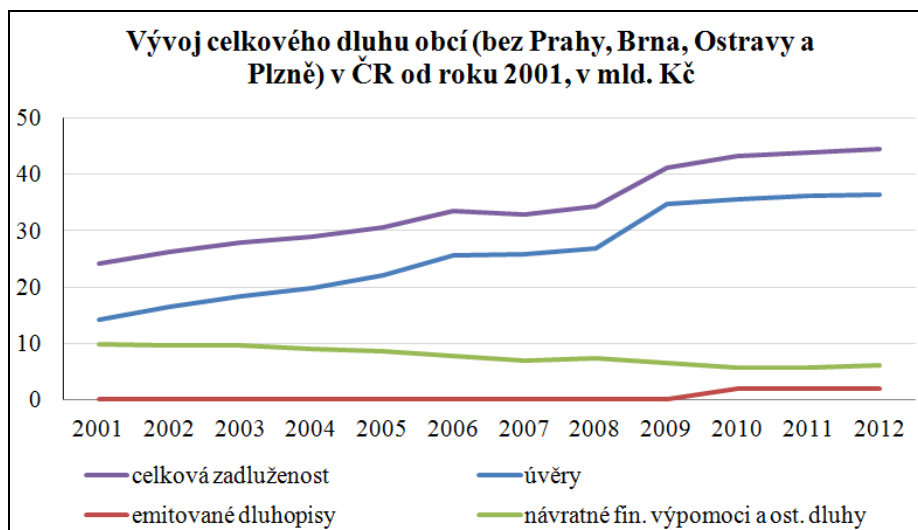
Obce (a jimi zřízené příspěvkové organizace) vykázaly ke konci roku 2012 celkový dluh 90 mld. Kč. Tento dluh zahrnuje bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy (včetně půjček ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů). Zadluženost byla sledována u všech 6 246 obcí, přičemž ji vykázalo 51,5 % obcí. Meziročně vzrostl celkový dluh o 9,2 %, tedy o 7,6 mld. Kč. U komunálních dluhopisů došlo k přecenění (snížení účetní hodnoty) emisí dluhopisů Prahy a Ostravy denominovaných v EUR, čímž se celková hodnota emitovaných komunálních dluhopisů vyjádřená v Kč snížila o 0,2 mld. Kč. Na celkovém dluhu obcí se v roce 2012 z 50 % podílela čtyři největší česká města - Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Jenom Praha se v roce 2012 podílela na celkovém dluhu obcí z 35 %. (MFČR, ©2005–2013)

Obrázek 5 Vývoj celkového dluhu obcí v ČR od roku 2001, v mld.

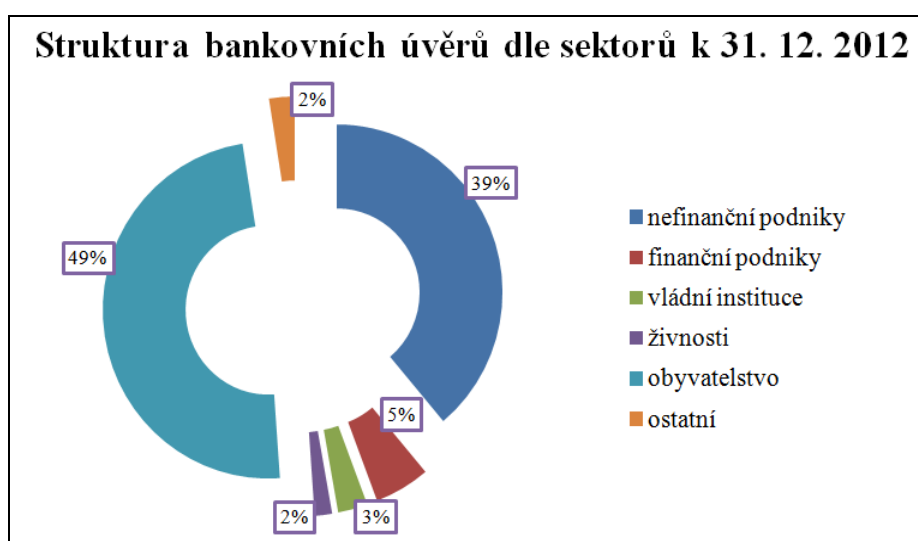
Kč (Vlastní zpracování dle MFČR, ©2005-2013)

Zadluženost obcí ČR bez čtyř největších českých měst se od roku 2001 vyvíjela následovně. Emitované dluhopisy za 2 mld. Kč se týkají města Liberce. Vývoj celkového dluhu má vzrůstající tendenci a kopíruje vývoj přijatých bankovních úvěrů. (MFČR, ©2005–2013)

Obrázek 6 Vývoj celkového dluhu obcí v ČR (bez čtyř největších měst) od roku 2001, v mld. Kč (Vlastní zpracování dle MFČR, ©2005-2013)

ČNB každoročně zveřejňuje Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem. Podle této zprávy činil objem pohledávek bankovního sektoru za vládními institucemi (zahrnuje i obce) v roce 2012 61,5 mld. Kč. Meziročně tak došlo k poklesu o 2,7 mld. Kč, což bylo zapříčiněno především 21% poklesem poskytnutých bankovních úvěrů ústředním vládním institucím, které tvoří přibližně 22 % celkového objemu těchto úvěrů. Tento fakt neodporuje výsledkům monitoringu hospodaření obcí prováděného MFČR, že objem poskytnutých bankovních úvěrů obcím má vzrůstající trend. Jak je zřetelné z následujícího grafu, úvěry vládním institucím tvoří mizivé procento v celkových aktivech bank v ČR. (ČNB, 2013)

Obrázek 7 Struktura bankovních úvěrů dle sektorů k 31. 12. 2012 (Vlastní zpracování dle ČNB, 2013)

9 ÚVĚROVÁ HISTORIE OBCE HORNÍ LIDEČ

S příchodem prvního programovacího období EU v letech 2004–2006 se fyzickým i právnickým osobám naskytly nové možnosti financování svých záměrů. Příležitosti začaly využívat i mnohé obce. Nejinak tomu bylo u obce Horní Lideč, která již v roce 2006 vybudovala díky finanční podpoře ze Společného regionálního operačního programu (tehdy ještě společný pro všechny existující regiony soudržnosti) moderní Relaxační a turistické centrum. Díky úspěšné realizaci i dalších dvou projektů podpořených finančními zdroji EU následovaly projekty další, organizačně i finančně náročnější.

Podstatnou stránkou každého uskutečněného projektu byla otázka financování. V následující části budou uvedeny tři nejvýznamnější projekty, které obec realizovala v programovacím období 2007–2013. U každého z projektů bylo pro účel překlenutí doby před obdržetím dotace využito financování úvěrem.

9.1 Výcvikové středisko dobrovolných hasičů

V letech 2008–2009 se obec zaměřila na oblast požární ochrany a ve spolupráci se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska - Krajským sdružením hasičů Zlínského kraje a Hasičským záchranným sborem Zlínského kraje a vybudovala na území obce komplexní výcvikové středisko. S vybudováním dvou takových středisek počítá i platná Koncepce požární ochrany Zlínského kraje. Středisko v Horní Lidči je právě prvním z nich.

Finanční podpora ze strukturálních fondů EU byla poskytnuta prostřednictvím ROP NUTS II Střední Morava v rámci prioritní osy - Integrovaný rozvoj a obnova regionu, oblasti podpory - Sociální infrastruktura.

V rámci projektu bylo vytvořeno školící zařízení pro teoretickou přípravu jednotek sborů dobrovolných hasičů na území Zlínského kraje, pořízeno vybavení a pomůcky pro hasičský sport a vybaveno zázemí pro praktickou přípravu a práci s technikou. Realizace vytyčených cílů spočívala v rekonstrukci stávající hasičské zbrojnice, pořízení výcvikových pomůcek a hasičské techniky.

Obrázek 8 Výcvikové středisko dobrovolných hasičů v Horní Lidči (Vlastní zpracování)

9.1.1 Výdaje projektu

Rozpis výdajů projektu Výcvikové středisko dobrovolných hasičů je patrný z následující tabulky. Celkové výdaje projektu jsou v plné výši i způsobilými výdaji.

	hodnota jednotlivých výdajů (v Kč)	procentuální podíl na celkových výdajích projektu (v %)
dotace ze strukturálních fondů	23 482 727	85
dotace ze státního rozpočtu	1 381 337	5
vlastní zdroje obce	2 762 674	10
výdaje projektu celkem	27 626 738	100

Tabulka 8 Přehled výdajů projektu (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

9.1.2 Financování projektu

Vyplácení poskytnuté dotace (ze strukturálních fondů i ze státního rozpočtu) probíhalo postupně ve třech platbách vždy na základě žádosti o platbu, monitorovacího hlášení a především dokladů o uhrazených výdajích. Objemy jednotlivých plateb se výrazně nelišily od předběžného harmonogramu. Objem první platby byl 14 595 606 Kč, druhé platby 8 967 559 Kč a třetí platby 4 063 573 Kč a všechny byly obcí přijaty během jediného roku 2009. Vždy však bylo nutné danou etapu výstavby před přijetím platby dotace zafinancovat

bud' z vlastních zdrojů, jimiž však obec v daném objemu nedisponovala, nebo využitím cizích zdrojů. Obec Horní Lideč využila bankovní výpomoci v podobě municipálního revolvingového úvěru.

9.1.3 Revolvingový úvěr

Pro obec bylo důležité, aby se podmínky čerpání i splácení úvěru přizpůsobily situaci s nepravidelným čerpáním i splácením. Jako nejvhodnější variantu zvolila obec účelový revolvingový úvěr, který je čerpán vždy na základě žádosti s příloženými fakturami na dodavatelské práce, které účelovost prokazují. Lze jej tedy čerpat opakovaně vždy do určeného limitu. Výši limitu si obec určila 16 mil Kč. Tento limit byl zvolen s ohledem na první platbu dotace, jejíž objem byl téměř 15 mil Kč.

I přestože se jednalo o veřejnou zakázku malého rozsahu, kdy cena poskytovaných služeb nepřekročí hodnotu 2 mil Kč, a tudíž ze ZVZ nevyplývá povinnost zadavatele provádět zákonem stanovené zadávací řízení, využila obec z důvodu transparentnosti soukromé společnosti MCI SERVIS, s.r.o., která výběrové řízení zrealizovala. Jedinou nabídku podala Komerční banka, a.s., u níž má obec Horní Lideč své peněžní toky a v minulosti obci také poskytla několik dalších úvěrů na realizaci investičních akcí.

9.1.3.1 Parametry úvěru

Obec uzavřela v říjnu roku 2008 s Komerční bankou smlouvu o revolvingovém úvěru. Limit byl stanoven na požadovaných 16 mil. Kč se splatností do září 2010. Sjednaná úroková sazba byla variabilní v podobě 1M PRIBORu a obchodní marže 0,90 % p. a. z jistiny úvěru. Dále obec platila cenu za rezervaci zdrojů ve výši 0,10 % p. a. z nevyčerpané částky. Poplatek za správu úvěrového účtu činil 75 Kč měsíčně a cena za realizaci úvěru činila 5 000 Kč. Zajištění úvěru bylo bankou požadováno a proběhlo formou zástavního práva k nemovitostem.

9.1.3.2 Průběh čerpání a splácení jistiny úvěru

V následující tabulce je uveden průběh čerpání a splácení jistiny revolvingového úvěru s ohledem na přijaté platby dotací. Nejsou zde zahrnuty platby úroků z úvěru, neboť na ně dotace nebyla poskytnuta. Úroky musejí být vždy hrazeny z běžného rozpočtu. Vlastní

zdroje obce, kterými byla hrazena část splátky jistiny, pocházejí jednak z běžných příjmů obce a jednak z prodeje obecních nemovitostí.

v Kč	2008	2009	2010	celkem
čerpání úvěru	1 318 740	25 353 592	-	26 672 332
přijatá platba dotace	-	27 626 738	-	26 626 738
splátka jistiny	-	21 206 849	5 465 483	26 672 332
• z dotace	• -	• 21 206 849	• 3 657 483	• 24 864 332
• z vlastních zdrojů	• -	• -	• 1 808 000	• 1 808 000

Tabulka 9 Průběh čerpání a splácení revolvingového úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

9.2 Česko-slovenský pohyblivý betlém

Rokem 2008 započala přeshraniční spolupráce se slovenskou obcí Dohňany, Zlínským a Trenčínským krajem na projektu Česko-slovenský pohyblivý betlém, která trvala do roku 2011. V rámci projektu byla v centru obce Horní Lideč vystavěna dvoupodlažní budova, jejíž nejdůležitější částí je mechanický pohyblivý betlém obsahující 220 dřevěných vyřezávaných figurek (z toho 65 pohyblivých), jež znázorňují významná turistická místa Zlínského a Trenčínského kraje, místní zvyky a řemesla. Expozici doplňuje filmová projekce a hudební doprovod. V přízemí se nachází společenská místnost a sociální zařízení.

Projekt byl financován ze slovenského operačního programu mezinárodní spolupráce - Program přeshraniční spolupráce Slovenská republika - Česká republika 2007–2013, prioritní osy - Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce, oblasti podpory Rozvoj přeshraničního turismu.

Obrázek 9 Budova Česko-slovenského pohyblivého betlému (www.hornilidec.cz)

Obrázek 10 Scéna Česko-slovenského pohyblivého betlému (www.hornilidec.cz)

9.2.1 Financování projektu

Projekt byl financován prostřednictvím operačního programu, jenž je zaštiťován slovenským Ministerstvem půdního hospodářství a rozvoje venkova. Tudiž probíhaly všechny peněžní transakce ve slovenské měně - euru. Tato skutečnost značně komplikovala průběh realizace projektu, vedení účetnictví obce i průběžné a závěrečné vyúčtování dotace. Složitě situaci nenapomohl ani fakt, že v době realizace projektu devizový kurz eura značně kolísal, v důsledku čehož vznikaly nemalé kurzové rozdíly.

Obec Horní Lideč musela vždy účtovat s ohledem na aktuální devizový kurz. Pro představu o objemu poskytnuté dotace bude v této práci pro přepočítání používán kurz 24,637 EUR/CZK. Ten byl vypočítán jako medián měsíčních devizových kurzů vyhlášených Českou národní bankou z období července 2010 až března 2012, tedy doby, kdy docházelo k peněžním transakcím mezi MPHRK a obcí Horní Lideč.

Ačkoliv celkové výdaje projektu stanovené ve smlouvě o poskytnutí dotace měly dosahovat 773 586 EUR (tedy přibližně 19 058 800 Kč), podařilo se obci realizovat projekt levněji, za 708 531,76 EUR (přibližně 17 457 000 Kč). Z 85 % měla pokrýt výdaje projektu dotace Ministerstva polního hospodářství a rozvoje krajiny Slovenské republiky, 5 % poskytli státní rozpočet České republiky a 10 % tvořily vlastní zdroje obce. Při vytváření finančního plánu projektu kladla obec největší důraz na harmonogram plateb dotací z MPHRK a státního rozpočtu ČR. Podle smlouvy o dotaci měla být celková výše dotace 696 227,40 EUR, tedy přibližně 18 545 000 Kč, ve skutečnosti činil celkový příspěvek 606 824,66 EUR, přibližně 14 950 000 Kč. Nejednalo se o celých 90 %, neboť v závěrečných třech etapách byly provedeny korekce a příspěvek byl snížen. Celkový průběh financování se odvíjel od harmonogramu plateb od MPHRK a ze státního rozpočtu.

Dotace z MPHRK a státního rozpočtu byla obci poskytnuta postupně v pěti fázích na základě monitorovací zprávy, žádosti o platbu a dokladů o úhradě výdajů. K předfinancování každé z etap obec neměla dostatek vlastních prostředků, proto využila nebankovního úvěru od společnosti Regionální podpurný zdroj, s.r.o.

9.2.2 Úvěr z programu „Podpora EU“

Program „Podpora EU“ je určen výlučně pro příjemce dotací z programu přeshraniční spolupráce se SR a z ROP regionu Střední Morava. Obec stejně jako u předchozího projektu

požadovala flexibilitu čerpání i splácení s ohledem na potřebu průběžného proplácení dodavatelských faktur a průběžné a nepravidelné přijetí plateb dotace.

9.2.2.1 Parametry úvěru

Koncem roku 2009 tak obec uzavřela s RPZ smlouvu o úvěru ve výši 16 015 717 Kč (částka odpovídala smluvně dohodnuté výši dotace od MPHRK, vzhledem ke snížení výdajů na projekt nebyl úvěr v celé výši dočerpán) se splatností do prosince 2015. Úroková sazba činila 1M PRIBOR + 3 % p. a. Poplatek za poskytnutí úvěru byl 64 063 Kč. Zajímavostí je, že RPZ před poskytnutím úvěru o tak vysoké hodnotě neprovedl detailní finanční analýzu obce a ani nevyžadoval žádnou formu zajištění úvěru. Jediným požadavkem byla hodnota ukazatele dluhové služby za předchozí rok, která neměla přesáhnout 30 %.

9.2.2.2 Skutečný průběh čerpání a splácení jistiny úvěru

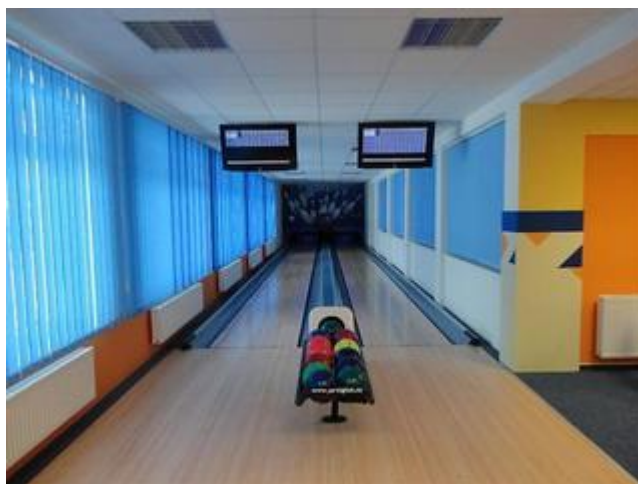
I přestože se nejednalo o klasický revolvingový úvěr, průběh čerpání a splácení jistiny úvěru byl přizpůsoben potřebám obce. Čerpání úvěru probíhalo na základě dodavatelských faktur prokazujících účelovost čerpání a splácení vždy po přijetí platby dotace z MPHRK a ze státního rozpočtu. V přehledu opět nejsou zahrnuty splátky úroků, neboť na ně dotace nebyla poskytnuta. Částky přijatých dotací jsou přepočítány dle výše uvedeného kurzu.

	2010		2011		2012	celkem
čerpání úvěru (v Kč)	10 179 193		5 372 081		-	15 551 274
přijátá platba dotace od MPHRK a SR (v EUR)	1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.	1. pol.	606 825
	98 472	118 053	151 682	18 015	220 603	
orientační pře- počet dle kurzu 24,637 EUR/Kč (v Kč)	2 426 000	2 908 000	3 737 000	444 000	5 435 000	14 950 000
	5 334 000		4 181 000		5 435 000	14 950 000
splátka jistiny (v Kč)	4 770 000		4 550 000		6 231 274	15 551 274
• z dotace	• 4 770 000		• 4 550 000		• 5 486 580	• 14 806 580
• z vlastních zdrojů	• -		• -		• 744 694	• 774 694

Obrázek 11 Přehled čerpání a splácení úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

9.3 Rozšíření služeb rekreačního areálu, výstavba bowlingu

V průběhu roku 2010 obec Horní Lideč realizovala menší projekt týkající se výstavby dvoudráhového bowlingového centra ve sportovně turistickém areálu v Horní Lidči. Projekt byl opět financován z ROP NUTS II Střední Morava, v tomto případě spadal pod prioritní osu Cestovní ruch a pod oblast podpory Veřejná infrastruktura a služby.

Obrázek 12 Bowlingová dráha v Horní Lidči

(www.hornilidec.cz)

9.3.1 Financování projektu

Plánovaný celkový rozpočet projektu byl zamýšlen na 6 mil Kč. Příspěvek ze strukturálních fondů EU měl činit 40 %. Projekt se však podařilo zrealizovat levněji, přiznaná dotace nebyla vyčerpána v plné výši. Způsobilé výdaje ve skutečnosti činily necelé 4 mil Kč, byly však kráceny, proto celková dotace činila 1 576 667 Kč. Celkově se obec podílela vlastními zdroji ve výši 3 941 669 Kč. Dotace byla vyplácena stejně jako u předchozích projektů ex post na základě celkem dvou žádostí o platbu. Obec Horní Lideč nedisponovala dostatečnými vlastními zdroji, proto využila zdroj návratné finanční výpomoci - bankovní úvěr od Komerční banky, a.s.

9.3.2 Municipální úvěr

Zatímco u předchozích dvou projektů sloužil úvěr primárně k předfinancování výdajů na realizaci projektu před obdržáním dotace, v tomto případě obec Horní Lideč využila úvěr i z důvodu nedostatku vlastních zdrojů.

9.3.2.1 Parametry úvěru

Na podzim roku 2011 byla uzavřena smlouva o úvěru. Výše byla stanovena na 4 mil Kč se splatností do prosince 2016. Úroková sazba byla ve výši 1M PRIBOR + marže 1,50 % p. a. z jistiny úvěru. Měsíční poplatek za správu úvěru činil 90 Kč, cena za zpracování úvěru 5 000 Kč a poplatek za rezervaci zdrojů 0,10 % p. a. z nečerpaného úvěru. Úvěr byl zajištěn zástavním právem k nemovitostem s požadavkem na vinkulaci pojistného plnění.

9.3.2.2 Průběh čerpání a splácení jistiny úvěru

Čerpání úvěru probíhalo opět na základě přijatých dodavatelských faktur, které prokazovaly účelovost úvěru. Splátkový kalendář byl stanoven v úvěrové smlouvě. Celkově 58 měsíčních lineárních splátek jistiny ve výši 40 000 Kč, jedna mimořádná splátka pro přijetí dotace ve výši 1,6 mil Kč a poslední splátka ve výši 80 000 Kč ke konci roku 2016. Vzhledem ke snížení výdajů projektu byl po dohodě s bankou splátkový kalendář změněn do podoby, která je uvedena níže. Není zde zahrnut přehled splácení úroků, neboť na ně dotace nebyla poskytnuta.

v tis. Kč	2011	2012	2013	2014	2015	2016	celkem
čerpání úvěru	3 969	-	-	-	-	-	3 969
přijatá platba dotace	-	1 576,667	-	-	-	-	1 576,667
splátka jistiny	-	2 080	480	480	480	449	3 969
• z dotace	• -	• 1 500	• -	• -	• -	• -	• 1 500
• z vlastních zdrojů	• -	• 580	• 480	• 480	• 480	• 449	• 2 469

Tabulka 10 Přehled čerpání a splácení municipálního úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

9.4 Přehled závazků obce

Vedle uvedených úvěrů obec v současné době splácí i další závazky plynoucí z jejího členství v dobrovolných svazcích obcí - Sdružení obcí mikroregionu Vsetínsko a Sdružení obcí Hornolidečska. V rámci Sdružení obcí mikroregionu Vsetínsko byl realizován významný projekt (Čistá řeka Bečva, započato 2002). Jeho provedení bylo financováno bankovním úvěrem, jehož splátky jsou rozloženy mezi všechny členské obce. Pro obec Horní Lideč to

znamená splácení závazku v celkové výši 12 055 200 Kč do roku 2019. V účetnictví obce je veden jako investiční příspěvek, nikoliv jako splátka úvěru. Dále obec musí do roku 2016 splatit municipální úvěr od KB, a.s. určený k výstavbě bowlingu v Relaxačním a turistickém centru. Přehled závazků od roku 2008 plynoucích z investičních akcí obce majících povahu kapitálových výdajů s předpokládaným vývojem do roku 2019 jsou uvedeny v tabulkách níže.

účel	typ úvěru, věřitel	celková výše úvěru	2008	2009	2010	2011	2012
Výstavba RD, ul. Mirošovská	hypoteční, KB, a.s.	2 310 000	258 560	269 501	280 897	292 763	-
Relaxační a turistické centrum	investiční, KB, a.s.	25 040 200	504 000	504 000	504 000	228 000	-
Uzavření a rekultivace skládky	investiční, KB, a.s.	1 660 599	426 000	426 000	426 000	382 599	-
VSDH	revolvin- gový, KB, a.s.	26 672 332	-	21 206 849	5 465 483	-	-
Česko-slovenský pohyblivý betlém	RPZ, s.r.o.	15 551 274	-	-	4 770 000	4 550 000	6 231 274
Výstavba bowlingu	municipální, KB, a.s.	3 969 000	-	-	-	-	2 080 000
splátky jistin úvěrů celkem			1 188 560	22 406 350	11 446 380	5 453 362	8 311 274
Čistá řeka Bečva	investiční transfer	12 055 200	912 000	884 800	858 000	830 800	803 600
závazky s investičním transferem			2 100 560	23 291 150	12 304 380	6 284 162	9 114 874

Tabulka 11 Přehled závazků obce Horní Lideč v letech 2008–2012, v Kč (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

účel	typ úvěru, věřitel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Výstavba bowlingu	municipální, KB, a.s.	480 000	480 000	480 000	449 000	-	-	-
splátky jistin úvěrů celkem		480 000	480 000	480 000	449 000	-	-	-
Čistá řeka Bečva	investiční transfer	776 800	749 600	722 800	695 600	668 400	641 600	614 400
závazky s investičním transferem		1 256 800	1 229 600	1 202 800	1 144 600	668 400	641 600	614 400

Tabulka 12 Přehled závazků obce Horní lideč v letech 2013–2019, v Kč (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

10 FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍ AKCE BANKOVNÍM ÚVĚREM

Jak bylo zjištěno v kapitole 7, obec Horní Lideč je přiměřeně zadlužená a v hospodaření nevykazuje zásadní odchylky (pokud ano, jsou způsobeny překlenutím období mezi realizací projektů a obdržením dotace). Pro rok 2013 může počítat a s hotovostní rezervou 3,5 mil. Kč a může tak naplánovat realizaci investičního záměru. Obec by ráda uskutečnila několik projektů. Prioritou je však zateplení mateřské školy a Domova pokojného stáří. Na obojí obec s největší pravděpodobností získá dotaci.

10.1 Projekty Zateplení MŠ Horní Lideč a Domova pokojného stáří

Již v roce 2010 se obec Horní Lideč rozhodla řešit nevyhovující technický stav budovy mateřské školy a domova s pečovatelskou službou. Jedná se o dvě identické investice týkající zateplení obvodových stěn, střechy a výměny oken a s tím spojené realizace úspory energie v obou budovách. Proto využila obec možnosti vyhlášené výzvy v rámci operačního programu Životní prostředí, prioritní osy Udržitelné využívání zdrojů energie. Tento program je financován prostředky z Fondu soudržnosti Evropské unie a ze Státního fondu životního prostředí České republiky. Na konci roku 2012 byla obec vyrozuměna o schválení poskytnutí příspěvku na oba záměry.

10.1.1 Harmonogram projektů

Aby mohla být podepsána smlouva o poskytnutí dotace, musí obec doložit smlouvy o dílo uzavřené s dodavatelem stavebních prací, kteří byli vybíráni formou veřejné zakázky. Uzavření smlouvy o poskytnutí dotace se předpokládá na srpen 2013. Samotná realizace se předpokládá na srpen až listopad 2013. K vyúčtování a zaslání žádosti o platbu dotace dojde přibližně na jaro 2014.

10.1.2 Financování projektů

Celkové výdaje jednotlivých projektů (vyplývají ze schválených žádostí) a způsob jejich financování s ohledem na dotaci z OP Životní prostředí je patrný z následující tabulky.

	Zateplení MŠ		Zateplení DPS		celkem
celkové výdaje projektu	2 149 147 Kč		2 262 416 Kč		4 411 563 Kč
celkové způsobilé výdaje projektu	1 756 202 Kč		1 805 036 Kč		3 561 238 Kč
podíl dotace z FS	85 %	1 492 771 Kč	85 %	1 534 280 Kč	3 027 051 Kč
podíl dotace ze SFŽP	5 %	87 810 Kč	5 %	90 251 Kč	178 061 Kč
podíl vlastních zdrojů	10 %	175 621 Kč	10%	180 505 Kč	356 126 Kč

Tabulka 13 Přehled financování projektů Zateplení MŠ a DPS (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

U obou projektů proběhne platba dotace ex post, po realizaci projektu. Obec tak musí zabezpečit finančních zdroje jednak na zaplacení dodavatelských faktur a jednak k zajištění peněžních zdrojů na pokrytí nezpůsobilých výdajů a podílu vlastních zdrojů na způsobilých výdajích.

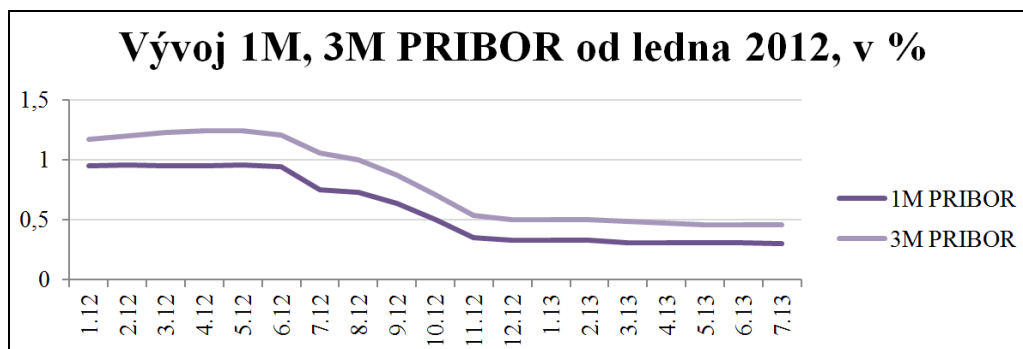
potřebné vlastní zdroje	nezpůsobilé výdaje	850 325 Kč	1 206 451 Kč
	podíl obce na způsobilých výdajích	356 126 Kč	
potřebné zdroje k předfinancování dotace			3 205 112 Kč
celkem			4 411 563 Kč

Tabulka 14 Potřebné finanční zdroje k realizaci projektů (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce)

10.2 Financování projektu

Obec Horní Lideč vykázala ke konci roku 2012 hotovost ve výši téměř 3,5 mil Kč. Obec by tyto prostředky mohla využít na zateplení mateřské školy a Domova pokojného stáří a zbývající část doplatit na počátku roku 2014 z přebytku běžného rozpočtu. Tento scénář by využila při neobdržení dotace. Má však v plánu realizaci dalších investičních akcí (zateplení dalších veřejných budov, vybudování stavebního obvodu a kulturního zařízení, aj.). Proto bude nejvhodnějším řešením využití bankovního úvěru, a to z důvodů:

- ponechání si hotovostní rezervy a
- nízké úrokové sazbě PRIBOR (1M PRIBOR za 7/13 činil 0,30), jak dokazuje následující graf.

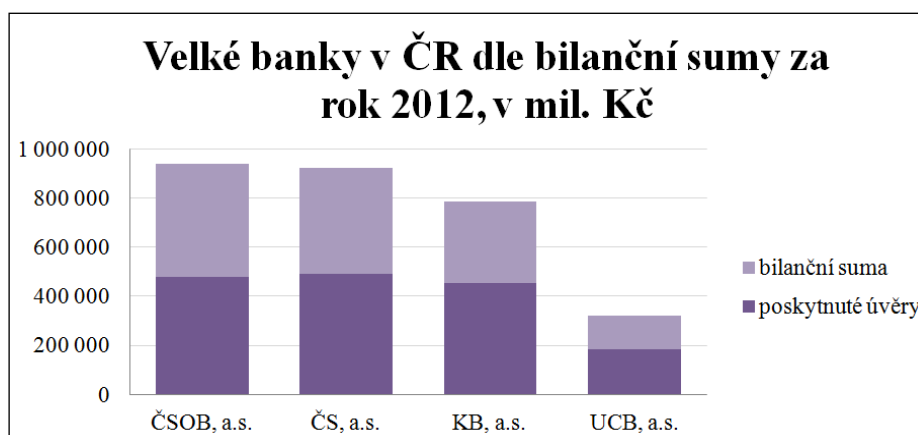
Obrázek 13 Vývoj 1M a 3M PRIBOR od ledna 2012, v % (Vlastní zpracování dle ČNB, ©2013)

10.2.1 Problematika veřejných zakázek

V momentě, kdy obec začíná uvažovat o využití bankovního úvěru, musí se zamyslet nad jeho cenou (zaplaceným úrokem), aby provedla zadávací řízení, pokud to ZVZ vyžaduje. Při předběžných propočtech obec Horní Lideč za celou dobu splácení zaplatí na úrocích z jistiny úvěru 4,5 mil. Kč do 100 tis. Kč. Jedná se tak o veřejnou zakázku malého rozsahu na služby, kdy ZVZ neupravuje jejich procesní stránku. Doporučuje se však provést průzkum trhu a zhodnotit alespoň 3 nabídky. Mým úkolem bylo takový průzkum provést, zhodnotit a vybrat pro obec tu nejvhodnější nabídku.

10.3 Nabídky jednotlivých bank

Pro zpracování indikativní nabídky úvěru byly osloveny velké banky (dle ČNB jsou to banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč), které zároveň poskytují municipální úvěry.

Obrázek 14 Velké banky v ČR dle bilanční sumy za rok 2012, v mil. Kč (Vlastní zpracování dle výročních zpráv bank)

Nabídku předložily pouze ČSOB, a.s. a KB, a.s., u níž má obec své peněžní toky. ČS, a.s. neměla zájem nabídku zpracovat, což koresponduje s její strategií pro rok 2013 a 2014, kdy cílí své úvěrové obchody především na sektor drobných podnikatelů. UCB, a.s. nabídku nevypracovala, neboť zhodnotila cash flow obce jako nedostačující ke splácení dalšího úvěru.

Při poskytování municipálních úvěrů jsou banky zvyklé na zadávací dokumentace žadatelů nebo zprostředkovatelských agentur. Nevytváří nabídky samy, ale zvažují, zda jsou schopny zadaným podmínkám vyhovět. Pro tuto potřebu jsem vypracovala zadávací dokument, který byl bankěům předložen. Je uveden v Příloze 1. Požadavky na úvěr jsou shrnuty níže.

výše úvěru	4,5 mil. Kč
účel	předfinancování investiční akce
termín čerpání	1/10/2013 - 31/1/2014, postupné čerpání
splácení jistiny	mimořádná splátka z dotace 3,2 mil. Kč (srpen 2014), poté 24 po sobě jdoucích lineárních splátek
splácení úroků	ihned po začátku čerpání, měsíčně
zajištění úvěru	nemovitosti (budovy, pozemky)

Tabulka 15 Parametry požadovaného úvěru (Vlastní zpracování)

10.3.1 ČSOB, a.s. a Komerční banka, a.s.

Československá obchodní banka byla založena státem již roku 1964. V roce 1999 byla privatizována belgickou KBC Bank, jež je součástí skupiny KBC. V roce 2000 převzala Investiční a poštovní banku. V současnosti je největší bankou na českém trhu dle bilanční sumy a poskytuje služby retailu, drobným podnikatelům, větším podnikům i veřejnému sektoru, s jehož spoluprací má značné zkušenosti. Na trhu působí pod značkami ERA, Poštovní spořitelna a ČSOB. Její dceřinou společností je Hypoteční banka. (ČSOB, ©2013)

Třetí největší banka na českém trhu, Komerční banka, byla založena roku 1990 taktéž jako státní instituce. Zpočátku se věnovala především podnikům a municipalitám. V roce 2001 se jejím majoritním vlastníkem stává francouzská Sociétés Générale a roku 2006 odkupuje většinový podíl ve stavební spořitelně Modrá pyramida. V rámci finanční skupiny Komerční banky působí také společnosti ESSOX nebo Pojišťovna KB. (Komerční banka, ©2013)

10.4 Srovnání jednotlivých nabídek

Jednotlivé nabídky jsou vloženy jako Příloha 2 a 3. Jejich stručné shrnutí je uvedeno níže.

		ČSOB, a.s.	KB, a.s.
typ produktu		investiční úvěr	municipální úvěr
úroková sazba		1M PRIBOR + 1,45 % p. a.	1M PRIBOR + 0,90 % p. a.
poplatek za rezervaci zdrojů		0 % p. a.	0,2 % p. a.
úroky z prodlení		20 % p. a.	5 % p. a.
poplatek za	vyhodnocení žádosti o úvěr	0 Kč	0 Kč
	realizaci úvěru	5 000 Kč	0 Kč
	vypracování úvěrové smlouvy	5 000 Kč	0 Kč
	správu úvěrového účtu	250 Kč/měsíc	0 Kč
	změnu ve smlouvě z podnětu klienta	5 000 Kč	0 Kč
sankce za nedodržení smluvních podmínek		0 Kč	0 Kč
mimořádná splátka		zdarma	zdarma
zajištění		ne	ano

Tabulka 16 Přehled podmínek jednotlivých bank (Vlastní zpracování dle nabídek bank)

Pro zvolení nejvhodnější nabídky budou využity dva postupy. Jelikož má obec Horní Lideč určité priority, zvolila jsem bodové kritériální hodnocení, které nebude pouze porovnávat podmínky bank, ale jednotlivým kritériím bude přiřazovat váhu dle jejich důležitosti. Následně bude počítána nákladovost obou úvěrů při konkrétním splátkovém kalendáři.

10.4.1 Bodové kritériální hodnocení

Tato metoda hodnocení je velmi jednoduchá, přehledná a především má značnou vypovídací schopnost, neboť reflektuje důležitost jednotlivých kritérií pro posuzovatele. Každému z kritérií je přiřazena váha 1 - nedůležité, 2 - důležité a 3 - velmi důležité. Hodnoty jednotlivých kritérií se porovnají a přívětivější hodnota získá 2 body, méně přívětivá 1 bod. Součet součinů bodů a vah udává celkové bodové ohodnocení. Kritéria s identickou hodnotou získávají 0 bodů. Celkově tak může každá z nabídek získat až 34 bodů. Nula bodů by nabídky získaly za předpokladu, že by byly naprosto stejné. Tato metoda je vhodná vždy, pokud hrají důležitou roli subjektivní požadavky.

kritérium	váha kritéria (1-3)	bodové hodnocení kritéria (1-2)			
		ČSOB, a.s.		KB, a.s.	
		body za kritérium	za kritérium celkem	body za kritérium	za kritérium celkem
úroková sazba	3	1	3	2	6
poplatek za rezervaci zdrojů	3	2	6	1	3
úroky z prodlení	1	1	1	2	2
poplatek za	vyhodnocení žádosti o úvěr	2	0	0	0
	realizaci úvěru	2	1	2	4
	vypracování úvěrové smlouvy	2	1	2	4
	správu úvěrového účtu	3	1	3	6
	změnu ve smlouvě z podnětu klienta	2	1	2	4
sankce za nedodržení smluvních podmínek	1	0	0	0	0
mimořádná splátka	2	0	0	0	0
zajištění	1	2	2	1	1
celkové bodové hodnocení		-	21	-	30

Tabulka 17 Bodové kritériální hodnocení jednotlivých nabídek (Vlastní zpracování dle nabídek bank)

V celkovém bodovém ohodnocení předčila nabídka KB, a.s. nabídku ČSOB, a.s. Lepšího bodového ohodnocení dosáhla u většiny kritérií s vysokou váhou. Pro obec Horní Lideč je rozhodující výše úrokové sazby a poplatek za rezervaci zdrojů, stejně jako poplatek za správu úvěrového účtu, proto váha 3. Sankce za nedodržení smluvních podmínek ani prodlení ve splátkách se neočekává, tudíž váha 1. K zajištění úvěru má obec vhodnou nemovitost, tudíž toto kritérium taktéž není rozhodující.

10.4.2 Nákladovost nabídek

Nyní se zaměříme na celkové náklady na úvěr, které se budou skládat z těchto složek - zaplacené úroky, zaplacené poplatky za rezervaci zdrojů, poplatky za realizaci úvěru, vyhodnocení žádosti, případně vypracování úvěrové smlouvy a měsíčního poplatku za správu úvěru.

V zadávacím dokumentu se počítalo s mimořádnou splátkou ve výši 3,6 mil. Kč v srpnu 2014 a splatností v září 2016. V průběhu zadávacího řízení byla obec Horní Lideč vyzkoušena o změně výše nezpůsobilých výdajů a krácení dotace na 3,2 mil. Kč. Z přijaté dotace tak bude uhrazena mimořádná splátka, ale snížení dotace navýší celkovou dobu splatnosti do srpna 2018. Kompletní splátkový kalendář je v Příloze 4.

v tis. Kč	2013	2014	2015	2016	2017	2018	celkem
čerpání úvěru	3 000	1 500	-	-	-	-	4 500
přijatá platba dotace	-	3 200	-	-	-	-	3 200
splátka jistiny	-	3 308	324	324	324	220	4 500
• z dotace	• -	• 3 200	• -	• -	• -	• -	• 3 200
• z vlastních zdrojů	• -	• 108	• 324	• 324	• 324	• 220	• 1 300
úroky ČSOB, a.s.	4,375	57,660	18,261	12,591	6,921	1,464	101,273
úroky KB, a.s.	3	39,538	12,522	8,634	4,746	1,004	69,444

Tabulka 18 Přehled čerpání a splácení úvěru a výpočet úroků, v tis. Kč (Vlastní zpracování dle nabídek bank)

Zaplacené úroky i poplatky za rezervaci zdrojů byly vypočítány dle vzorce 4.1. Celková doba splácení bude činit 59 měsíců. Celkové náklady na úvěr činí:

v Kč	ČSOB, a.s.	KB, a.s.
úroková sazba	101 273	69 444
poplatek za rezervaci zdrojů	0	750
poplatek za realizaci úvěru	5 000	0
poplatek za vypracování úvěrové smlouvy	5 000	0
poplatek za správu úvěrového účtu	14 750	0
poplatek za vložení zástavního práva do KN	0	1 000
náklady celkem	126 023	71 194

Tabulka 19 Výpočet celkových nákladů na jednotlivé nabídky, v Kč (Vlastní zpracování)

Srovnání celkových nákladů na úvěr dokazuje, že nabídka Komerční banky je pro obec přijatelnější. O více jak čtvrtinu nižší hodnota zaplacených úroků a absence měsíčního poplatku za správu úvěrového účtu zapříčinila téměř poloviční náklady na úvěr. Komerční banka sice upustila od poplatků za realizaci úvěru a vypracování úvěrové smlouvy, ale často se s žadatelem sjednává tzv. individuální odměna, která v sazebníku banky není stanovena. Většinou činí taktéž 5 tis. Kč, ale záleží na daném obchodním případě. V tomto případě by nebylo nutné platit individuální odměnu.

10.5 Zvolení nejvhodnější nabídky

Pro objektivnější posouzení obou nabídek byly zvoleny dva oddělené postupy. Nejprve bodové ohodnocení dle priorit žadatele. V tomto srovnání získala více bodů nabídka Ko-

merční banky. Následně byla propočtena nákladovost obou nabídek. Díky nabídnuté nízké úrokové sazbě činily celkové náklady na municipální úvěr Komerční banky téměř polovinu nákladů Československé obchodní banky. Obec Horní Lideč má u Komerční banky své peněžní toky a zároveň v minulosti několik úvěrů od ní i přijala. Je možné, že tato skutečnost zapříčinila tak nízkou nabídnutou úrokovou sazbu. Pro financování investičního záměru Zateplení DPS a MŠ je vhodnější jednoznačně nabídka Komerční banky.

10.6 Předpokládaný vývoj hospodaření obce po přijetí úvěru

v tis. Kč	2013	2014	2015	2016	2017	2018
běžné příjmy	19 400	19 500	19 500	19 500	19 500	19 500
běžné výdaje	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000
úrok a leasing	38	70	37	29	5	1
bilance běžného rozpočtu	1 400	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
kapitálové příjmy	400	3 400	200	200	200	200
investiční dotace		3 200				
kapitálové výdaje	776,8	749,6	722,8	695,6	668,4	641,6
příjmy celkem	19 800	22 900	19 700	19 700	19 700	19 700
výdaje celkem	18 776,8	18 749,6	18 722,8	18 695,6	18 668,4	18 641,6
bilance celkového rozpočtu	1 023,2	4 150,4	977,2	1 004,4	1 031,6	1 058,4
financování	-1 023,2	-4 150,4	-977,2	-1 004,4	-1 031,6	-1 058,4
přijaté úvěry a půjčky (+)	3 000	1 500				
splátky (-)	480	3 588	804	773	324	220
ostatní aktivní operace (VH)	800	800	800	800	800	800
změny v rezervách z minulých let	4 343,2	2 862,4	973,2	1 031,4	1 507,6	1 638,4
ukazatel dluhové služby	2,67%	18,76%	4,31%	4,11%	1,69%	1,13%

Tabulka 20 Vývoj hospodaření obce Horní Lideč po přijetí úvěru po dobu jeho splatnosti (Vlastní zpracování dle nabídek bank a interních materiálů obce)

Položky rozpočtu, které budou přímo ovlivněny přijetím úvěru od roku 2013 do roku 2018, jsou podbarveny červeně. Přijetí úvěru obecní hospodaření příliš nezatíží. Obec Horní Lideč dokáže vytvořit dostatečné rezervy, jež jsou po celou dobu splácení kladné. Ve vývoji hospodaření jsou zahrnuty i nutné výdaje na kapitálový příspěvek do Sdružení obcí mikroregionu Vsetínsko na projekt Čistá řeka Bečva, splátky jistiny úvěru na výstavbu bowlingu i úroky z úvěru. Pokud obec dodrží tento finanční plán a příjmy i výdaje budou v předpokládané výši, bude v budoucnu při stejně stabilním hospodaření schopna přijmout další úvěry na plánované investiční akce. Svědčí o tom i ukazatel dluhové služby, který se pohybuje od roku 2015 okolo 4 %.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala trendem vzrůstající zadluženosti obcí i z důvodu předfinancování investičních projektů před přijetím dotace na příkladu obce Horní Lideč.

Mezi vytyčené cíle patřilo shrnutí teoretických poznatků o financování nižších územně samosprávných celků s důrazem na bankovní úvěry. Všechny související informace o postavení obcí v systému státní moci, fiskálním decentralismu a funkcích rozpočtů jsou v teoretické části zařazeny. S ohledem na problematiku zadluženosti jsem do teoretické části zařadila i pasáž o regulaci zadluženosti a jejím monitoringu, kterou provádí Ministerstvo financí. Jádrem teoretické části je kapitola o úvěrech s důrazem na specifika municipálních úvěrů. Jsou uvedeny i vybrané ukazatele financování a zadluženosti, díky nimž je v praktické části zhodnocena finanční situace obce.

Úvod praktické části tvoří základní informace o obci Horní Lideč doplněné SWOT analýzou, která podává stručný, ale komplexní přehled o situaci v obci. Obec Horní Lideč má bohatou úvěrovou historii, z toho důvodu byl proveden rozbor úvěrů při financování projektů Výcvikové středisko dobrovolných hasičů, Česko-slovenský pohyblivý betlém a Výstavba bowlingu. Pro aktuální projekt Zateplení MŠ a DPS jsem provedla srovnání nabídek úvěrů ve výši 4,5 mil. Kč od ČSOB, a.s. a KB, a.s. Pro objektivnější zhodnocení jsem použila nejprve bodové kritériální hodnocení, zahrnující priority obce. V tomto srovnání vyšla lépe nabídka KB, a.s. stejně jako při srovnání nákladovosti obou úvěrů (náklady na investiční úvěr ČSOB, a.s. 126 023 Kč, na municipální úvěr KB, a.s. 70 194 Kč). Obec by měla bezpochyby využít nabídky Komerční banky. V závěru praktické části jsem promítla čerpání a splácení jistiny i úroků do predikovaného vývoje hospodaření obce s ohledem na další závazky. Přijetí úvěru obecní rozpočet příliš nezatíží, což dokázaly i velmi příznivé hodnoty ukazatele dluhové služby (okolo 4 %).

Problematiku vztahu bank k veřejnému sektoru by bylo vhodné důkladněji rozpracovat v některé z dalších závěrečných prací. Zajímavým tématem by byl bezesporu interní rating bank při hodnocení bonity obcí, jeho postup a přístupy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ČECHOVÁ, Zuzana. *Alternativy zdrojů financování investičních aktivit municipalit a podniků*. Pardubice, 2006. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/25408/1/text.pdf>. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Liběna Tetřevová.

ORLOVÁ, Soňa. *Právní úprava dotací*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ivana Pařízková.

TRNKOVÁ, Karolína. *Emise komunálních dluhopisů*. České Budějovice, 2012. Dostupné z: http://theses.cz/id/y6liwj/Bakalsk_prce_-_Karolna_Trnkov.pdf. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Milan Jílek.

Monografie:

BELÁS, Jaroslav a kol. *Management komerčních bank, bankových obchodů a operací*. Vyd. 1. Žilina: GEORG, 2010, 471 s. ISBN 978-80-89401-18-5.

BOUTEILLE, Sylvain a Diane COOGAN-PUSHNER. *The handbook of credit risk management: originating, assessing, and managing credit exposures*. Hoboken, N.J.: Wiley, c2013, xxi, 322 s. ISBN 978-1-118-30020-6.

DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, 681 s. ISBN 807201515x.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.

HARTMANN, Igor, David ŠKORŇA a Helena OJČÍKOVÁ. *Dotační tituly EU pro obce, svazky obcí, organizace zřizované a zakládáné obcemi v programovacím období 2007-2013*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2009, 98 s. ISBN 978-80-87147-22-1.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. *Banky a komerční obchody*. Vyd. 1. Kravaře: Marreal servis, 2010, 172 s. ISBN 978-80-254-6779-4.

KIDWELL, David S. *Financial institutions, markets and money*. 11th ed. Hoboken: John Wiley & Sons, c2012, xxviii, 708 s. ISBN 978-0-470-56108-9.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 8071797782.

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2000, 190 s. ISBN 8086199231.

OCHRANA, František. *Veřejné výdajové programy, veřejné projekty a zakázky: jejich tvorba, hodnocení a kontrola*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 219 s. ISBN 978-80-7357-644-8.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 8072610864.

PEKOVÁ, Jitka, Marek JETMAR a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 555 s. ISBN 8073570521.

POLOUČEK, Stanislav. *Bankovnictví*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2006, xvii, 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktual. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

PRŮCHA, Petr. *Veřejná správa a samospráva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2004, 241 s. Studijní texty (Vysoká škola aplikovaného práva). ISBN 80-867-7503-8.

STIGLITZ, Joseph E. *Economics of the public sector*. 3rd ed. New York: W. W. Norton, c2000, xxiii, 823 s. ISBN 978-0-393-96651-0.

WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

Zakázky malého rozsahu v České republice. Praha: Transparency International - Česká republika, 2009, 35 s. ISBN 978-80-87123-12-6.

Internetové zdroje:

5. emise dluhopisů hl. m. Prahy (splatná v roce 2023) - € 200,000,000 Bonds ISIN XS0943724962. *Portál hlavního města Prahy* [online]. 1. července 2013 [cit. 2013-07-23].

Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/rozpocet/dluhopisy_hl_m_prahy/x5_emise_dluhopisu_hl_m_prahy_splatna_v/index.html

BINEK, Jan a kol., 2008. *Místní poplatky - možnosti a realita* [online] 26. června 2008 [cit. 2013-07-09] Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6325369>

BŘEŇ, Jan, 2008. *Dozor nad obcemi* [online] 27. února 2008 [cit. 2013-06-23] Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6308926>

Česká národní banka [online]. © 2003-2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z:
<http://www.cnb.cz/cs/index.html>

ČSOB: Úvodní stránka [online]. ©2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z:
<http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>

ELIÁŠ, Antonín, 2010. Dotace obcím - jejich struktura a využití. In: *Deník veřejné správy* [online] 23. října 2010 [cit. 2013-07-09] Dostupné z:
<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6448273>

Financování rozvoje obce - souhrn. NÁRODNÍ AKADEMIE REGIONÁLNÍHO MANAGEMENTU, o. s. *Portál na podporu rozvoje obcí v ČR* [online]. 2009 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.rozvojobci.cz/news/financovani-rozvoje-obce-souhrn/>

Horní Lideč - oficiální stránky obce [online]. 2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z:
<http://www.hornilidec.cz/>

KALABIS, Zbyněk. Jak se v bankách počítají úroky?. In: *Měšec.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-07-31]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/jak-se-v-bankach-pocitaji-uroky/>

KAMENÍČKOVÁ, Věra a Jan VIKLÉR, 2008. Hodnocení obcí podle jejich finanční schopnosti a kapitálových výdajů. In: *Deník veřejné správy* [online] 26. května 2008 [cit. 2013-07-09] Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6319812>

Komerční banka, a.s. Ponechat bankovní úvěr na pohyblivé sazbě je riskantní hlavně v současné tržní situaci. In: *Deník veřejné správy* [online]. 2010 [cit. 2013-07-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6456795>

Ministerstvo financí ČR [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/>

Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2013 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uvodni-strana>

Právní předpisy. *Ministerstvo financí ČR: Státní pokladna* [online]. 2013 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.statnipokladna.cz/cs/risre/pravni-predpisy>

SEDLÁKOVÁ, Barbora. Hospodaření obcí 2012: navzdory klesajícím příjmům dokázaly ušetřit a zlepšit se jejich rating. In: *Deník veřejné správy* [online]. 2013 [cit. 2013-07-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6456795>

Server ÚFIS: webové rozhraní pro zobrazování dat ze systému CSÚIS [online]. 2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>

Další zdroje

Interní materiály České spořitelny, a.s.

Interní materiály Československé obchodní banky, a.s.

Interní materiály Komerční banky, a.s.

Interní materiály obce Horní Lideč.

Interní materiály UniCredit Bank, a.s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka.
ČR	Česká republika.
ČSOB	Československá obchodní banka, a.s.
EU	Evropská unie.
KB	Komerční banka, a.s.
MF	Ministerstvo financí.
MPHRK	Ministerstvem půdního hospodářství a rozvoje venkova.
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad.
ROP	Regionální operační program.
RP	Regionální podpůrný zdroj, s.r.o.
SR	Slovenská republika.
UCB	UniCredit Bank, a.s.
ÚFIS	Účetní a finanční informace státu.
ZŠ	Základní škola.
ZVZ	Zákon o veřejných zakázkách.

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Pozice obce v systému státní moci (Vlastní zpracování dle Koudelka, 2007, s. 15-16 a Průcha, 2004, s. 9-15) .....</i>	<i>13</i>
<i>Obrázek 2 Model kombinovaného fiskálního federalismu v podmínkách ČR (Provazníková, 2009, s. 43) .....</i>	<i>15</i>
<i>Obrázek 3 Fáze rozpočtového procesu (Vlastní zpracování dle Provazníková, 2009, s. 72) .....</i>	<i>17</i>
<i>Obrázek 4 Přehled nejběžnějších forem zajištění úvěru (Dle Dvořák, 2005, s. 462) .....</i>	<i>37</i>
<i>Obrázek 5 Vývoj celkového dluhu obcí v ČR od roku 2001, v mld. Kč (Vlastní zpracování dle MFČR, ©2005-2013) .....</i>	<i>50</i>
<i>Obrázek 6 Vývoj celkového dluhu obcí v ČR (bez čtyř největších měst) od roku 2001, v mld. Kč (Vlastní zpracování dle MFČR, ©2005-2013) .....</i>	<i>51</i>
<i>Obrázek 7 Struktura bankovních úvěrů dle sektorů k 31. 12. 2012 (Vlastní zpracování dle ČNB, 2013) .....</i>	<i>51</i>
<i>Obrázek 8 Výcvikové středisko dobrovolných hasičů v Horní Lidči (Vlastní zpracování) .....</i>	<i>53</i>
<i>Obrázek 10 Budova Česko-slovenského pohyblivého betlému (www.hornilidec.cz) .....</i>	<i>55</i>
<i>Obrázek 9 Scéna Česko-slovenského pohyblivého betlému (www.hornilidec.cz) .....</i>	<i>55</i>
<i>Obrázek 11 Přehled čerpání a splácení úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce) .....</i>	<i>57</i>
<i>Obrázek 12 Bowlingová dráha v Horní Lidči (www.hornilidec.cz) .....</i>	<i>58</i>
<i>Obrázek 13 Vývoj 1M a 3M PRIBOR od ledna 2012, v % (Vlastní zpracování dle ČNB, ©2013) .....</i>	<i>63</i>
<i>Obrázek 14 Velké banky v ČR dle bilanční sumy za rok 2012, v mil. Kč (Vlastní zpracování dle výročních zpráv bank) .....</i>	<i>63</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Položky místního rozpočtu (Dle Hamerníková a kol., 2010, s. 214) .....</i>	18
<i>Tabulka 2 Složky úvěrového rizika (Vlastní zpracování dle Belás a kol., 2010, s. 153-160).....</i>	34
<i>Tabulka 3 Přehled ukazatelů sloužících MF ČR k monitoringu hospodaření obcí (Vlastní zpracování dle Provazníková, 2009, s. 201-202).....</i>	40
<i>Tabulka 4 SWOT analýza obce Horní Lideč (Vlastní zpracování) .....</i>	45
<i>Tabulka 5 Zjednodušený rozpočet obce Horní Lideč za roky 2010–2012 (Vlastní zpracování dle účetních výkazů obce) .....</i>	46
<i>Tabulka 6 Ukazatele financování obce Horní Lideč za roky 2010–2012 (Vlastní zpracování dle účetních výkazů obce) .....</i>	47
<i>Tabulka 7 Výsledné hodnoty ukazatelů zadluženosti za roky 2010 až 2012 (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce).....</i>	48
<i>Tabulka 8 Přehled výdajů projektu (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce).....</i>	53
<i>Tabulka 9 Průběh čerpání a splácení revolvingového úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce) .....</i>	55
<i>Tabulka 10 Přehled čerpání a splácení municipálního úvěru (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce) .....</i>	59
<i>Tabulka 11 Přehled závazků obce Horní Lideč v letech 2008–2012, v Kč (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce).....</i>	60
<i>Tabulka 12 Přehled závazků obce Horní lideč v letech 2013–2019, v Kč (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce).....</i>	60
<i>Tabulka 13 Přehled financování projektů Zateplení MŠ a DPS (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce) .....</i>	62
<i>Tabulka 14 Potřebné finanční zdroje k realizaci projektů (Vlastní zpracování dle interních materiálů obce) .....</i>	62
<i>Tabulka 15 Parametry požadovaného úvěru (Vlastní zpracování) .....</i>	64
<i>Tabulka 16 Přehled podmínek jednotlivých bank (Vlastní zpracování dle nabídek bank).....</i>	65
<i>Tabulka 17 Bodové kritériální hodnocení jednotlivých nabídek (Vlastní zpracování dle nabídek bank) .....</i>	66

<i>Tabulka 18 Přehled čerpání a splácení úvěru a výpočet úroků, v tis. Kč (Vlastní zpracování dle nabídek bank).....</i>	<i>67</i>
<i>Tabulka 19 Výpočet celkových nákladů na jednotlivé nabídky, v Kč (Vlastní zpracování).....</i>	<i>67</i>
<i>Tabulka 20 Vývoj hospodaření obce Horní Lideč po přijetí úvěru po dobu jeho splatnosti (Vlastní zpracování dle nabídek bank a interních materiálů obce).....</i>	<i>68</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Zadávací dokument k úvěru

Příloha P II: Nabídka úvěru od ČSOB

Příloha P III: Nabídka úvěru od Komerční banky

Příloha P IV: Přehled splácení a čerpání úvěru (nabídka komerční banky)

PŘÍLOHA P I: ZADÁVACÍ DOKUMENT ÚVĚRU

Zadavatel:

Obec Horní Lideč, Horní Lideč 292, 756 12; IČ 00303780

- běžný účet veden u Komerční banky, a.s.

Kontaktní osoba:

Anna Slánská, Horní Lideč, 733 224 365

Parametry	
typ bankovního produktu	úvěr
částka	4 500 000,-
účel	Předfinancování investiční akce „Zateplení budovy Domova pokojného stáří a mateřské školy“. Projekt financován z OP Životní prostředí (85 %) a z vlastních zdrojů obce (15 %).
úroková sazba	M PRIBOR + obchodní marže (% p. a.)
termín čerpání	1/10/2013 - 31/1/2014
doba čerpání	4 měsíce
způsob čerpání	Postupně, ve třech až čtyřech fázích, dle přijetí dodavatelských faktur.
splácení jistiny	Po závěrečném vyúčtování projektu a přijetí dotace bude splaceno 80 % jistiny (srpen 2014). Od září 2014 bude splaceno zbylých 20 % jistiny ve 24 po sobě jdoucích splátkách.
splácení úroků	Ihned po začátku čerpání, měsíčně.
zajištění úvěru	nemovitosti (budovy, pozemky)
Dotazy	
poplatky za správu úvěrového účtu	
poplatek za zpracování a vyhodnocení žádosti	
poplatek za vypracování úvěrové a zástavní smlouvy	
poplatky za rezervaci zdrojů	
poplatky za změny ve smlouvě z podnětu klienta	
poplatky za nedodržení smluvních podmínek	
úrok z prodlení při nedodržení splátkového kalendáře	
Je nutné pro poskytnutí úvěru převedení peněžních toků k Vaší bance?	

PŘÍLOHA P II: NABÍDKA ÚVĚRU OD ČSOB

Indikativní nabídka podmínek

Dlužník:	Obec Horní Lideč
Věřitel:	Československá obchodní banka, a.s. se sídlem Praha 5-Radlická 333/150, PSČ 150 57, IČO 00001350, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B XXXVI, vložka 46 („Banka“)
Úvěr:	Investiční úvěr
Účel úvěru:	předfinancování investiční akce „Zateplení budovy Domova pokojného stáří a mateřské školy“.
Výše úvěru:	4 500 000,- CZK
Čerpání úvěru:	postupně
Splatnost:	září 2016
Úroková sazba:	Pohyblivá úroková sazba na bázi 1M PRIBOR + marže 1,45% (ke dni 3.7.2013 1M PRIBOR 0,30 % p. a., výsledná úroková sazba 1,75 %)
Splácení jistiny a úroku:	Splácení úroku měsíčně vždy k dohodnutému dni každého měsíce, splácení jistiny jednorázově nebo měsíčně – lineární splátky
Obstarání úvěru:	5 000,- Kč
Ostatní poplatky:	250,- Kč měsíčně za služby a práce spojené s realizací úvěru po celou dobu existence úvěru
Vyhodnocení žádosti:	0 Kč
Vypracování úvěrové smlouvy:	5 000,- Kč
Změna ve smlouvě:	5 000,- Kč
Nedodržení smluvních podmínek:	0 Kč
Úrok z prodlení:	20 % p. a.
Závazková provize:	0 % p.a. (během období čerpání z dosud nevyčerpané částky limitu)
Předčasné splacení:	V případě pohyblivé úrokové sazby vázané na PRIBOR klient může splatit jistinu úvěru i s úroky i dříve mimořádnou splátkou bez sankce po vzájemné předchozí dohodě s Bankou
Zajištění:	bez zajištění

Převedení běžného účtu není nutné, ale v případě převedení části nebo veškerého peněžního toku bývá dosaženo nižší marže úvěru

Nabídka je indikativní a podléhá konečnému schválení bankou.

Ing. Lenka Tomešková, firemní bankéř
Mobil: 737 201 767, e-mail: ltomeskova@csob.cz

PŘÍLOHA P III: NABÍDKA ÚVĚRU OD KOMERČNÍ BANKY

KB

Komerční banka, a.s.
Korporátní Divize Střední Morava
Tř. T. Bati 152/19
761 20 Zlín
vyřizuje: Ing. Lenka Provázková
☎ +420 955 560 123
E-mail: lenka_provazkova@kb.cz

INDIKATIVNÍ NABÍDKA

Klient: Obec Horní Lideč
IČ: 00303780

Datum indikativní nabídky: 30. 7.2013

Projekt (účel úvěru): Předfinancování investiční akce „Zateplení budovy Domova pokojného stáří a mateřské školy“.

Výše úvěru: 4 500 000,- Kč

Typ úvěru: municipální úvěr

Čerpání úvěru: postupné čerpání v termínu od 1.10.2013 do 31.1.2014 na základě předložení dodavatelských faktur

Splácení jistiny: splátka ve výši 3 600 000,- Kč ke dni 31.8.2014 od 30.9.2014 pravidelné měsíční splátky ve výši 37 500,- Kč konečná splatnost 31.8.2016

Splácení úroků: měsíčně od 31.10.2013

Zajištění úvěru: zástavní právo k nemovitosti (budovy, pozemky)

Úroková sazba: 1M PRIBOR + 0,90 % p.a.

Cena za vyhodnocení žádosti: 0,- Kč

Cena za realizaci úvěru: 0,- Kč

Cena za spravování úvěru: 0,- Kč

Cena za rezervaci zdrojů: 0,2 % p.a.

Poplatek za změnu ve smlouvě vymezených podmínkách z podnětu klienta: 0,- Kč

Úrok z prodlení: 5,00 % p.a.

Cena za realizaci přechasně / mimořádné splátky úvěru: 0,- Kč

Sankce za nedodržení smluvních podmínek: 0,- Kč

Komerční banka, a.s.

Jméno: Ing. Lenka Provázková
Funkce: Bankovní poradce – Corporate

**PŘÍLOHA P IV: PŘEHLED SPLÁCENÍ A ČERPÁNÍ ÚVĚRU
(NABÍDKA KOMERČNÍ BANKY, A.S.)**

měsíc	čerpání	úmor	zůstatek jistiny	úrok (KB, a.s.)	měsíc	úmor	zůstatek jistiny	úrok (KB, a.s.)
10.13	1 500 000		1 500 000		7.16	27 000	679 000	706
11.13			1 500 000	1 500	8.16	27 000	652 000	679
12.13	1 500 000		3 000 000	1 500	9.16	27 000	625 000	652
1.14	1 500 000		4 500 000	3 000	1.17	27 000	517 000	544
2.14			4 500 000	4 500	2.17	27 000	490 000	517
3.14			4 500 000	4 500	3.17	27 000	463 000	490
4.14			4 500 000	4 500	4.17	27 000	436 000	463
5.14			4 500 000	4 500	5.17	27 000	409 000	436
6.14			4 500 000	4 500	6.17	27 000	382 000	409
7.14			4 500 000	4 500	7.17	27 000	355 000	382
8.14		3 200 000	1 300 000	4 500	8.17	27 000	328 000	355
9.14		27 000	1 273 000	1 300	9.17	27 000	301 000	328
10.14		27 000	1 246 000	1 273	10.17	27 000	274 000	301
11.14		27 000	1 219 000	1 246	11.17	27 000	247 000	274
12.14		27 000	1 192 000	1 219	12.17	27 000	220 000	247
1.15		27 000	1 165 000	1 192	1.18	27 000	193 000	220
2.15		27 000	1 138 000	1 165	2.18	27 000	166 000	193
3.15		27 000	1 111 000	1 138	3.18	27 000	139 000	166
4.15		27 000	1 084 000	1 111	4.18	27 000	112 000	139
5.15		27 000	1 057 000	1 084	5.18	27 000	85 000	112
6.15		27 000	1 030 000	1 057	6.18	27 000	58 000	85
7.15		27 000	1 003 000	1 030	7.18	27 000	31 000	58
8.15		27 000	976 000	1 003	8.18	31 000	0	31
9.15		27 000	949 000	976				
10.15		27 000	922 000	949				
11.15		27 000	895 000	922				
12.15		27 000	868 000	895				
1.16		27 000	841 000	868				
2.16		27 000	814 000	841				
3.16		27 000	787 000	814				
4.16		27 000	760 000	787				
5.16		27 000	733 000	760				
6.16		27 000	706 000	733				
10.16		27 000	598 000	625				
11.16		27 000	571 000	598				
12.16		27 000	544 000	571				